

Jarmark pod podłóżniczką

s. 4

**Tak Wrocław walczy
ze smogiem**

s. 9

**MPK otworzyło dwa
nowe punkty obsługi
pasażera i... sklep**

/s. 4

**Wrocławskie Targi
Dobrych Książek
2-5.12 w Hali Stulecia**

/s. 8

**Christmas
Market 2021
in Wrocław**

/s. 18

Głos Prezydenta

TOMASZ HOŁOŚ

Szanowni Państwo,

mimo że do świąt jeszcze miesiąc, cieszymy się atmosferą przygotowań. Przypominają nam o nich nie tylko sklepowe witryny, ale także ozdoby, które pojawiły się w mieście.

W Rynku otworzył się również świąteczny jarmark, który – z zachowaniem zasad bezpieczeństwa – możemy odwiedzać. Właśnie. „Zasady bezpieczeństwa”, te słowa, podobnie jak „obostrzenia”, pozostają obecne w przestrzeni medialnej, ale także w naszych rozmowach od początku pandemii. Przypominam o nich także tutaj, mając świadomość, że w największej mierze od nas samych zależy, jak będą wyglądały tegoroczne święta Bożego Narodzenia.

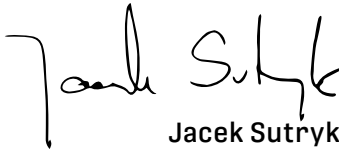
Wracam w tym wszystkim do komunikatów z początków pandemii. Zawsze

odwoływałem się w nich do osobistej odpowiedzialności za bezpieczeństwo naszych bliskich i nas samych. Wiem, że biuletyn czytają także młodzi, którzy mogą liczyć na to, że nawet nie zauważą zachorowania, a mają serdecznie dość. Sam mam – ciągłego pamiętania o noszeniu maseczki nie tylko w zamkniętych przestrzeniach, ale też tam, gdzie zwyczajnie nie jesteśmy w stanie zachowywać społecznego dystansu, także na jarmarku.

Nie jestem medykiem ani farmaceutą, podobnie jak nie jestem konstruktorem mostów, ale ufam architektom i inżynierom, którzy je wznoszą. Dzięki szybko opracowanym szczepionkom świat poradził sobie m.in. z plagą „hiszpanki” sprzed wieku. Dzisiejszy wirus mutuje szybciej, ale szczepienie, nawet u zakażonych nowymi odmianami, sprawia, że zachorowanie przebiega łagodniej. Dlatego sam podda-

łem się trzeciemu, przypominającemu – szczepieniu. Covid przechorowałem w październiku ubiegłego roku dość łagodnie. Mógłbym liczyć, że podobnie byłoby w kolejnych wypadkach, ale spotykam się z mieszkańcami, z rodziną, z babcią – nie darowałbym sobie, gdybym nie wykorzystał każdej szansy na zminimalizowanie ryzyka przeniesienia choroby na kogokolwiek.

Państwa zachęcam do włączenia się wraz ze mną do nakłaniania innych do przyjęcia szczepionki. Pomyślmy o tym także odwiedzając wrocławski jarmark – Szczepciobus jest na nim codziennie.

Jacek Sutryk
 prezydent Wrocławia

Pogoda

26 LISTOPADA piątek 4° 	27 LISTOPADA sobota 3° 	28 LISTOPADA niedziela 2° 	29 LISTOPADA poniedziałek 0° 	30 LISTOPADA wtorek 2° 	1 GRUDNIA środa 5°
---	---	--	---	---	---

Pierwszy Moderus Gamma już we Wrocławiu

MPK WROCŁAW

To pojazd w pełni niskopodłogowy, który może pomieścić 230 pasażerów. 17 listopada wieczorem na specjalnej platformie do Wrocławia przyjechał pierwszy z 46 zamówionych przez MPK tramwajów Moderus Gamma 2. Z fabryki w Poznaniu wyjechał już pod koniec października, ale musiał przejść jeszcze badania homologacyjne. Nowy tramwaj jeszcze w tym roku wyjedzie na tory, a do czerwca 2022 r. po Wrocławiu będą kursowały 24 takie pojazdy.

Moderusy to pojazdy zaprojektowane specjalnie dla MPK Wrocław. Mają 32 m długości, skrajne wózki, które wpływają na mniejsze zużycie torowiska, są nowoczesne i ekologiczne. Dodajmy, że trwa właśnie przetarg na 40 kolejnych niskopodłogowych tramwajów dla Wrocławia.

Szpitaly pełne chorych na COVID-19

Aktualności

Czwarta fala pandemii przyspiesza. Szpital tymczasowy przy ul. Rakietowej zapełnił się pacjentami w kilka dni. Od wtorku (23 listopada) lekarze zwiększają liczbę łóżek. Prognozują też, że w grudniu liczba chorych wzrośnie do 30 tys. dziennie.

Szpital tymczasowy przy ul. Rakietowej wypełnił się już chorymi na COVID-19. – Mamy zajętych wszystkie 56 łóżek. Od wtorku zwiększamy liczbę łóżek o kolejne 28, a od czwartku o następne 28 – poinformowała Barbara Korzeniowska, dyrektor ds. lecznictwa otwartego, podczas konferencji 23 listopada.

Ekspert alarmują

W szpitalach USK przy ul. Borowskiej i tymczasowym przy ul. Rakietowej na COVID-19 leczonych jest w sumie 126 pacjentów (dane na 23.11). Tydzień wcześniej było ich o połowę mniej. Wśród pacjentów są też dzieci z województwa dolnośląskiego i opolskiego. W USK leczonych jest 25 dzieci, na 36 wolnych łóżek. Ekspert alarmują: tyle nie było od początku pandemii. Dodatkowo na oddziale intensywnej terapii pod respiratorem jest jedno dziecko i sześciu dorosłych.

Nie zwlekaj, zaszczep się

Jednocześnie w szpitalu przy ul. Borowskiej przez cały czas można się zaszczepić. Do tej pory zdecydowało się na to w tym miejscu 345 tys. osób. Można zaszczepić się

Jeszcze niedawno szpital tymczasowy przy Rakietowej był pusty, teraz jest przepełniony chorymi

pierwszą, drugą i trzecią dawką. Przypomnijmy, że od 15.11 na Stadionie Wrocław ponownie działają dwa punkty szczepień – drive-thru dla zmotoryzowanych i punkt stacjonarny wewnątrz budynku. Zarejestrować się można m.in. dzwoniąc na infolinię 989.

Niepokojące prognozy

– Spodziewam się około 30 tys. zakażonych dziennie w połowie

grudnia i ten poziom zachorowań będzie utrzymywał się przez tydzień – prognozuje prof. Jarosław Drobnik, naczelny epidemiolog USK we Wrocławiu. – W mojej ocenie realna liczba zakażonych jest o trzy lub cztery razy większa. W tej chwili wiele osób nie chce się testować. Część mówi nawet, że gdy zostanie skierowana na test, to wypisze się ze swojej przychodni – grzmi epidemiolog.

Natomiast Edwin Kuźnik, koordynator ds. szczepień USK, apeluje o sporządzenie listy leków, które zażywamy i spis chorób, jakie przeszliśmy. – To bardzo ułatwi pomoc w wypadku ciężkiego zachorowania na COVID-19, w momencie gdy przyjedzie po nas karetka. Pamiętajmy, że pogorszenie stanu zdrowia może nastąpić nagle – wyjaśnia koordynator.

Michał Kurowicki

Dzienne zakażenia
COVID z 24.11.2021

Polska
28 380

Dolny Śląsk
2 178

Zaszczep się na jarmarku

Podczas jarmarku na pl. Solnym zaparkuje SZCZEPICIObus. 25 i 26.11 w godz. 17–20, 27.11 w godz. 15–20, a 28.11 w godz. 16–20. Dodatkowe przystanki będzie miał także 26.11 koło CH Marino, ul. Paprotna 7 (w godz. 11–16) i 27.11 koło Wyższej Szkoły Bankowej, ul. Fabryczna 31 (w godz. 9–14). W SZCZEPICIObusie zaszczepisz się bez umawiania. Każda uprawniona osoba może przyjąć jednodawkową szczepionkę Johnson&Johnson. Podawane są także 2. i 3. dawka szczepionki Pfizer-BioNTech.

Notariusze doradzą zdalnie

W sobotę, 27.11, w godz. 10–16 notariusze Izby Notarialnej we Wrocławiu będą udzielać bezpłatnych porad prawnych. Porozmawiać ze specjalistą będzie można telefonicznie pod numerem 717 162 229, na czacie i podczas streamingu na facebooku na profilu @porozmawiajznotariuszem. Podczas rozmowy będzie można uzyskać informacje dotyczące spadków, nieruchomości, umów sprzedaży i majątkowych, darowizn czy prawa rodzinnego.

Wrocław Bez Przemocy – namawia do pomocy

25 listopada startuje miejska kampania społeczna Wrocław Bez Przemocy. Data jej rozpoczęcia nie jest przypadkowa – tego samego dnia obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Eliminacji Przemocy wobec Kobiet. Zobacz, jakimi działaniami Wrocław chce zwrócić uwagę na problem przemocy.

Wrocław
BEZ
przemocy

Możemy pomóc.

Zadzwoń!

Chcesz porozmawiać?
Czujesz złość? Smutek? Lęk? Samotność?

Doświadczasz przemocy?
Jesteś jej świadkiem?

116 111
Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży

112
Telefon alarmowy.

Jak wynika z policyjnych statystyk, co roku w Polsce ofiarą przemocy domowej pada ponad 88 tys. osób, głównie są to kobiety. – Chcemy wyczuć wrocławian, że przemoc ma różne oblicza. To nie tylko przemoc fizyczna, ale i ekonomiczna, finansowa czy seksualna. Nie bądźmy wobec takich zachowań obojętni. Nasze wsparcie dla osoby, która doświadcza przemocy, może być impulsem do wyzwolenia się przez nią z tego kryzysu – mówi Joanna Nyczak, dyrektor Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych UMW.

W ramach kampanii zaplanowano liczne działania. Na wiatkach przystankowych czy w komunikacji

miejskiej będzie można zobaczyć plakaty. Z kolei w Kinie Nowe Horyzonty i pojazdach MPK spot.

Wydarzenia kampanii

- 27.11 na stadionie zostanie rozegrany mecz Śląsk Wrocław – Stal Mielec. Podczas otwarcia meczu i przerwy na murawie pojawi się flaga z białą wstążką, symbolem sprzeciwu wobec przemocy. Piłkarze Śląska wyjdą na boisko z przypiętymi do koszulek białymi wstążkami, takie wstążki otrzymają też na wejściu kibice.
- 15 pokazów filmów skierowanych do uczniów klas 7–8 szkół

podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych. Pokazy będą odbywały się w tygodniu 29.11–3.12. Uczniowie zobaczą m.in.: „Klub brzydkich dzieci”, „Wszyscy za jednego”, „Mustang”.

- Wystawa „Moja słabość, moja siła” – składa się z 18 historii osób, które doświadczyły przemocy. Będzie można ją zobaczyć w Kinie NH (29.11–6.12.) i na ul. Kuźnicznej (10.12–31.12).
- „Paczka dobra” – konkurs plastyczny dla dzieci z klas 1–6 wrocławskich SP. Ich prace trafią do paczek dla potrzebujących.

Redakcja

Aktualności

Jarmark świąteczny kusi smakami i zapachami

Makowce i szarlotki spod Łodzi, grzaniec z kubka-butą św. Mikołaja, wędliny spod Białegostoku czy ręcznie wykonane bombki. Jarmark Bożonarodzeniowy już można odwiedzać. Krańce stanęły wokół Rynku, na ul. Świdnickiej i pl. Solnym. Świąteczną atmosferę buduje iluminacja. W tym roku jej motywem przewodnim jest podłóżniczka, czyli wieszana pod sufitem do lat 20. XX w. ozdoba z ściętych gałązek świerka czy jodły.

Do kupienia są regionalne produkty i drobiazgi, które mogą być prezentem pod choinkę. Stanęła też już choinka, jednak na jej rozświetlenie musimy poczekać do 3 grudnia.

Coś dla podniebienia

Świąteczne stoiska kuszą smakami i zapachami. Nie można przejść obojętnie m.in. obok tego przy ul. Świdnickiej ze świeżymi ciastami z cukierni ze wsi Porszewice koło Łodzi. Znajdziemy tam długie na metr, zawijane makowce i ciasto makowe na cieście biszkoptowym. Sprzedające smakołyki panie Aneta i Paulina po-

Więcej na 1.wroclaw.pl/swiateczny-jarmark

Na Rynku stanął też renifer z saniami, przy którym mieszkańcy i turyści chętnie się fotografują

lecają sernik z maliną oraz szarlotkę z przecieranych i świeżych polskich jabłek. W ofercie są też ciasto maślane ze śliwką i ciasto marchewkowe, bardzo popularne w Wielkiej Brytanii i w Polsce. Sprzedawczynie zdradzają, że wszystkie wypieki przygotowuje od 35 lat ta sama kucharka

z Porszewic pod Łodzią. Ciasta są w cenie 4,9 zł za kilogram.

W okolicach „Bajkowego Lasku”, koło pręgierza, czekają kolejne atrakcje. Kasztany jadalne przyjechały do nas z Hiszpanii, bo w Polsce jest za zimno, aby urosły. Duży papierowy worek z 20

kasztanami kosztuje 25 zł, mniejszy z 10 kasztanami – 15 zł. Zaś stoisko z wędlinami i chlebem, które jest jednym z pierwszych, gdy wejdziemy na jarmark od strony ul. Świdnickiej, to już od wielu lat propozycja z miejscowości Łapy-Szołajdy pod Białymstokiem. Kielbasa chłopska kosz-

tuje 35 zł za kilogram, palcówka polska 44 zł, ale sprzedawczynie zdecydowanie poleca palcówkę czosnkową (za 39 zł). Wśród ciakawostek jest m.in. żytni chleb Duchy Puszczy albo chleb żytni z chrzanem. Jeśli dodamy do tego kwas chlebowy, posiłek podlaski możemy uznać za kompletny.

Bombki ręcznie malowane

Obok „Bajkowego Lasku” swoje stoisko prowadzi małżeństwo – Iwona i Edmund Boryszkowsky, którzy przyjechali na jarmark z Tarnowa pod Ząbkowicami Śląskimi. Od 25 lat ręcznie malują bombki. Przeważają motywy świąteczne, ale są też takie z napisem Wrocław. Ceny wahają się od 10 do 50 zł za sztukę. Każdy chętny może na miejscu dodać na bombce swój oryginalny napis. Jedno słowo kosztuje 4 zł.

Góralskie kapcie na chłodne noce

Ciepłolubni znajdą na jarmarku ręcznie haftowane kapcie góralskie. Kosztują 40-45 zł. Jak mówią sprzedawcy, warto spieszyć się z ich kupnem, bo osoby, które je produkują, są coraz starsze, a młode pokolenie nie garnie się do tej pracy.

Michał Kurowicki

MPK otworzyło nowe punkty obsługi pasażera i sklep

MPK otworzyło nowe Biura Obsługi Pasażera. Jedno znajduje się na północy miasta obok pętli przy pl. Kromera 21, a drugie na południu, przy ul. Świeradowskiej 22 na Gaju. W tym pierwszym działa także sklep firmowy z gadżetami. Uwaga podróżni! Punkt przy ul. Prusa został zamknięty.

W BOP przy al. Kromera 21 możemy wyrobić Urbancard, a także kupić gadżety z motywami promującymi komunikację miejską

– Chcemy być jeszcze bliżej pasażerów, dlatego otworzyliśmy dwie nowe placówki w przeciwnych częściach miasta, w pobliżu dużych węzłów przesiadkowych. Ułatwi to mieszkańcom dotarcie do tych miejsc – wyjaśnia Krzysztof Balawejder, prezes wrocławskiego MPK.

Oba Biura Obsługi Pasażera, które zostały otwarte 22 listopada, powstały w gruntownie wyremontowanych pomieszczeniach, dostosowanych również do potrzeb osób o ograniczonej mobilności. Otwarte są od poniedziałku do piątku w godz. 8-19. Działający do tej pory BOP przy ul. Prusa został zamknięty.

Co można załatwić?

W nowych punktach pasażerowie załatwią wszelkie formalności związane z biletami. Kupią tam zarówno te jednorazowe, jak i miesięczne czy wyrobią Urbancard, czyli Wrocławską Kartę Miejską. Można złożyć tam również pisemne wnioski i odwołania oraz zasięgnąć informacji m.in. na temat rzeczy zagubionych w autobusie czy tramwaju.

MPK ma swój sklep

Miła niespodzianka czeka na pasażerów, którzy odwiedzą BOP przy pl. Kromera. Oprócz spraw związanych z biletami działa

tam też sklep firmowy wrocławskiego MPK. Co tam kupimy? Przede wszystkim gadżety do ubrania. Bluzy, koszulki, czapki z daszkiem i torby. Na ubraniach znajduje się logo wrocławskiego przewoźnika oraz rysunki autobusów i tramwajów. Dodatkowo na bluzach są napisy, które są połączeniem języka polskiego i angielskiego, takie jak: „It's my tramway” czy „I'm so autobus”.

Sklep będzie działał także w internecie. Możliwość składania w nim zamówień pojawi się 26 listopada.

Michał Kurowicki

Wrocław rozmawia

Tramwaj wodny we Wrocławiu? Ruszają konsultacje

Tramwajem wodnym poruszano się po Breslau jeszcze przed II wojną światową, a także po niej już w polskim Wrocławiu. Czy uzupełnienie komunikacji w mieście, w którym jest tak wiele rzek i mostów, o tramwaj wodny jest możliwe i potrzebne? Swoje zdanie możesz wyrazić w konsultacjach.

Miasto rozważa przywrócenie tramwaju na Odrze. Ten środek transportu miałby wspomagać komunikację publiczną, a nawet stanowić połączenie Wrocławia z innymi miejscowościami na Dolnym Śląsku.

Taki środek transportu poprawiłby ich dojazd do zoo, opery, teatrów czy kina. Na stronie konsultacji 1.wroclaw.pl/tramwaj-wodny można zapoznać się z propozycjami tras. Teraz miasto chce poznać opinię mieszkańców i armatorów.

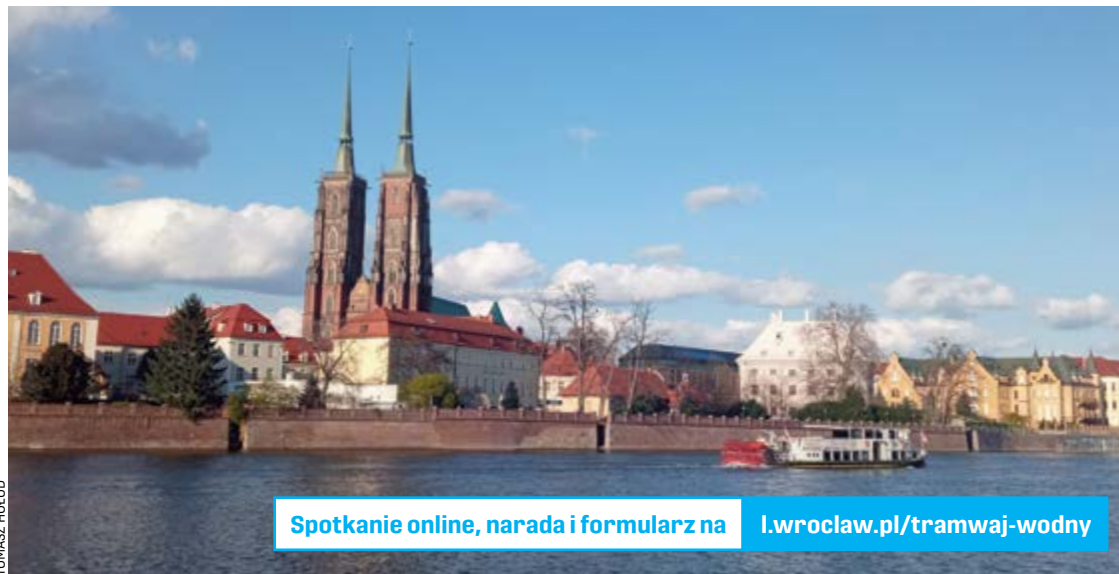
Pięć tras na 116 km

W koncepcji opracowano lokalizację przystanków, zaplanowano trzy kursy dziennie na trasach wynoszących łącznie 116 km. Na obszarze, który byłby w zasięgu tramwaju, mieszka ok. 300 tys. osób.

Gdzie popłynie?

Trasy podzielono na pięć lokalizacji z możliwością ich przedłużenia.

Czerwona: będzie rozpoczynać się nieopodal Elektrowni Wodnej Wrocław I. Poprowadzi w górę rzeki, opływając Kępę Mieszczańską z lewej strony. Przez Port Miejski i okolice mostu Mielenijnego doprowadzi do osiedla Maślice.

Spotkanie online, narada i formularz na 1.wroclaw.pl/tramwaj-wodny

Trasa tramwaju wodnego to łącznie 116 km po Odrze – nie tylko po mieście, ale także w aglomeracji

Żółta: rozpocznie się w rejonie mostu Uniwersyteckiego. Będzie wiodła od Wyspy Słodowej i bulwarów do Śluzy Szczytniki, zoo i kładki Zwierzynieckiej.

Niebieska: będzie stanowić kontynuację trasy żółtej – ma rozpocząć się koło mostu Zwierzynieckiego. Następnie, Starą Odrą, będzie prowadzić do Kanału Miejskie-

go. Zakończy swój bieg w rejonie mostów Osobowickich i Śluzy Miejskiej.

Zielona: umożliwi połączenie tras niebieskiej i czerwonej. Zacznie się w rejonie mostów Osobowickich i Śluzy Miejskiej, a dzięki przystankom w rejonie ul. Osobowickiej będzie stanowić połączenie z przystankiem zlokalizowanym w rejonie Portu Miejskiego.

Pomarańczowa: rozpocznie się w rejonie kanału Różanka. Kolejne przystanki będą zlokalizowane przy moście Trzebnickim i mostach Warszawskich. Dalej poprowadzi przez Kanał Żeglugowy.

Ostatni przystanek ma mieścić się blisko skrzyżowania ul. Marco Polo z ul. Ferdynanda Magellana.

Wyraź swoją opinię

W ramach konsultacji 30.11 odbędzie się e-spotkanie dla mieszkańców, potem 2.12 – spotkanie z armatorami białej floty Wrocławskiego Węzła Wodnego, a 7.12 narada konsultacyjna w Odra Centrum. Na spotkanie i naradę obowiązują zapisy. Przez cały okres trwania konsultacji, od 23.11 do 19.12, można wypełnić e-formularz.

Redakcja

NGO w poszukiwaniu odpowiedzi na kryzysy

5. Kongres Wrocławskich Organizacji Pozarządowych już za nami. W tym roku jego tematem przewodnim były targające światem kryzysy oraz poszukiwania lokalnych odpowiedzi na globalne problemy. Wykład inauguracyjny Kongres wygłosił Edwin Bendyk.

W ocenie publicysty, stoimy dziś przed wyzwaniami bezpośrednio związanymi z kryzysem klimatycznym. Najpoważniejszym z nich jest zielona transformacja gospodarek krajów UE. Na forum Unii Europejskiej negocjowany jest program ograniczenia emisji gazów cie-

plarnianych o 55 proc. do 2030 roku. Oznacza to, że chcemy dokonać rewolucji większej, niż kiedykolwiek przechodziliśmy. Większej, niż powojenna industrializacja. Proces ten będziemy dodatkowo przechodzić w niekorzystnych warunkach demograficznych.

Wyzwaniem jest także nowy model ekonomiczno-społeczny. W ocenie części ekonomistów wchodzimy w fazę końca wzrostu gospodarczego. Zgodnie z tą prognozą, po pandemii gospodarki państw rozwiniętych nie wejść już na ścieżkę wzrostu, jaką znamy z lat 90. Wielu ekonomistów

twierdzi, że musimy świadomie przejść na polityki powzrostowe.

Zdaniem Edwina Bendyka, na tempo zmian znaczny wpływ będzie miała presja ze strony organizacji pozarządowych. W jego ocenie przestał się także sprawdzać dotychczasowy model efek-

tywności: jak najwięcej zrobić za jak najmniej. Ważniejsza jest dzisiaj odporność. Powinniśmy mieć bowiem jak najwięcej źródeł dostarczania rozwiązań. Nie inaczej musi być w przypadku miast i krajów.

Maciej Wołodko

KONSULTACJE
SPOŁECZNE
POWIEDZ NAM, JAK...

Jakie trasy tramwaju wodnego?
E-SPOTKANIE 30 listopada 2021 r. (wtorek), g. 17.30
NARADA KONSULTACYJNA
7 grudnia 2021 r. (wtorek), g. 17:30
Odra Centrum, wyb. Słowackiego 5b

Jakie działania w Gminnym Programie Rewitalizacji?
FORMULARZ do 31 grudnia

SZCZEGÓŁY NA: www.wroclaw.pl/rozmawia

Komunikacja

Zmiany na pl. Społecznym

Trwa naprawa jezdni przy pl. Społecznym na odcinku od mostu Grunwaldzkiego do ul. Krasińskiego (w kierunku centrum) oraz od ul. Krasińskiego do przejazdu przez torowisko na trasie w przeciwnym kierunku (w stronę pl. Grunwaldzkiego). Od 24 listopada ruch na obu jezdniach odbywa się pasem lewym i prawym. Pas środkowy jest zajęty przez drogowców. Szacowany czas trwania robót na pasach środkowych to siedem dni. Następnie prace przeniosą się na lewe pasy jezdni.

Będzie wolniej

Na ulicach: Sztabowej, Zakładowej, Redyckiej, Starościńskiej, Odolanowskiej, Pretficza, Dawida i Kłodnickiej trwają prace związane z wprowadzeniem ruchu uspokojonego. Drogowcy montują progi zwalniające, pojawią się też ażylki dla pieszych. Przez kilka tygodni trzeba liczyć się z utrudnieniami w ruchu drogowym.

Tramwaje wróciły na Biskupin

Zakończyły się prace związane z regulacją i podbijaniem torowiska tramwajowego na ul. Olszewskiego. Kursy okresowej linii autobusowej 701 zostały zlikwidowane. Tramwaje linii: 1, 2, 4 i 10 powróciły na stałe trasy przejazdu.

Objazdy w centrum

Jeszcze 2-3 tygodnie potrwa wymiana rozjazdów na skrzyżowaniu przy Galerii Dominikańskiej od strony pl. Społecznego. Zmieniono trasy tramwajów linii: 2, 3, 4, 5, 10 i 33 oraz autobusów linii K i 245. To pierwszy z dwóch etapów prac. W kolejnym zostaną wymienione rozjazdy od ul. Kazimierza Wielkiego. Wcześniej wymieniono rozjazdy od strony ul. Piotra Skargi, ul. bł. Czesława oraz skrzyżowanie torowe.

Mosty Osobowickie pójdą do remontu

Mosty Osobowickie łączące północ Wrocławia z centrum miasta zostaną wyremontowane. Po konsultacjach z mieszkańcami wybrano wariant ich przebudowy. Drogowcy pojawią się na zabytkowych przeprawach najwcześniej w 2023 r.

Kamienno-ceglane mosty nad Odrą wybudowano w latach 1895-1897. Ich łączna długość to ponad 260 m. Dłuższy most Osobowicki północny ma 242,5 m, a krótszy południowy 21,5 m. Teraz czeka je remont.

– Schowamy rury ciepłownicze, które szpecą przeprawę – mówi Krzysztof Świercz z Wrocławskich Inwestycji. W przeciwieństwie do remontu mostów Pomorskich, rury nie zostaną jednak schowane pod wodą. – To byłaby zbyt droga inwestycja. Te rury możemy schować w chodniku – dodaje Świercz.

Wybrali mieszkańcy

– Konsultacje w sprawie przebudowy mostów Osobowickich były bardzo owocne, a ich wynikiem jest wybranie najbardziej optymalnego wariantu, który godzi potrzeby wszystkich uczestników ruchu – pieszych, rowerzystów, pasażerów komunikacji zbiorowej oraz kierowców. Aktualnie trwają prace projektowe, które powinny zakończyć się w czerwcu 2022 r., a po ich wykonaniu zostaną podjęte decyzje, co do rozpoczęcia prac nad samą przebudową przeprawy – mówi Monika Kozłowska-Święconek, dyrektor Biura Zrównoważonej Mobilności UMW.

Podczas konsultacji mieszkańcy podkreślali, aby zachować zabytkowy charakter mostów

W trakcie konsultacji dyskutowano o czterech roboczych koncepcjach przebudowy. Pojawiły się głosy o budowie kładki rowerowej. – Nie ma zgody na kładkę od konserwatora zabytków – odpowiada Adrian Werbik z WI.

Trzy pasy, ITS, ścieżki i chodniki

Powstanie za to lewoskręt w ul. Osobowicką, o co prosili mieszkańcy. Na moście będą trzy pasy ruchu. Samochody oraz tramwaje jadące do centrum będą poruszać

się po jednym pasie. Z kolei na trasie w kierunku ul. Bałtyckiej i Poznania będą dwa pasy: jeden dla tramwajów, a drugi dla samochodów. Nie uda się wybudować czwartego pasa. – Most ma 16 m szerokości i nie da się go poszerzyć. To zabytek i ma nim pozostać. Przy balustradach będzie wyniesiony chodnik, bliżej jezdni droga rowerowa. Pod chodnikiem schowamy rury – wyjaśnia Werbik.

– Pojawi się ITS. Torowisko zostanie przesunięte na zachodnią

część mostu i skorygujemy torę na skrzyżowaniu ulic Osobowickiej i Bałtyckiej. Wybudujemy sterczynę, czyli kamienne wieżyczki, które niegdyś zdobiły przeprawę. Większość osób biorących udział w konsultacjach prosiła o zachowanie i wyczyszczenie cegły. Mamy przywrócić zabytkowy charakter mostów – dodaje Werbik.

Prace rozpoczną się najwcześniej w 2023 r.

Piotr Bera

Koniec prac przy placu Dominikańskim

Do remontu ścian tunelu użyto łącznie 30 tysięcy cegieł

19 grudnia ma wrócić ruch na obu pasach północnego tunelu przy Galerii Dominikańskiej. Prace są już na finiszu.

– Prace przebiegają zgodnie z planem. Wymieniliśmy cały sufit, okładzinę ścian północnych z nowej cegły klinkierowej, krawężniki i płyty chodnikowe – wylicza Artur Ochmański, kierownik budowy generalnego wykonawcy firmy Dromsttor.

Na czas prac zmieniono organizację ruchu – tunel północny zamknięto, a w południowym wprowadzono ruch dwukierunkowy. – Zamknięcie tak newralgicznego skrzyżowania w centrum miasta było niemożliwe – zaznacza Ochmański.

Krzysztof Gołdyn, inspektor nadzoru inwestorskiego z ZDiUM, dodaje: – Ściany z cegły klinkierowej zostały odsolone i pokryte powłoką hydrofobową, dzięki czemu nie będą osiadać na nich zanieczyszczenia. Wcześniej zanieczyszczenia przyklejały się do ścian i niszczyły tunel.

Zakres prac przewidywał też wymianę oświetlenia, wymianę i naprawę dylatacji, naprawę i oczyszczenie odwodnienia, zabezpieczenie antykorozyjne konstrukcji stalowych.

Piotr Bera

Inwestycje

Nowy aquapark na Zakrzowie powstanie do 2024 r.

W 2022 roku wrocławianie będą mogli skorzystać z uroków aquaparku na Brochowie, natomiast do końca 2023 roku ma powstać kolejny taki obiekt – tym razem na wrocławskim Zakrzowie, przy ulicy Wilanowskiej. Właśnie ogłoszono przetarg na jego budowę.

Przetarg obejmuje zaprojektowanie i wybudowanie kompleksu sportowo-rekreacyjnego wraz z parkingiem, obsługą komunikacyjną i zagospodarowaniem terenu

Dobre informacje na temat zapowiadanej od wielu lat budowy aquaparku na Zakrzowie. Obiekt ma powstać do końca 2023 roku przy ul. Wilanowskiej 31, obok Szkoły Podstawowej nr 44.

Dla mieszkańców i uczniów

– Ogłoszenie przetargu to kamień milowy w budowie aquaparku na Zakrzowie – mówi prezydent Wrocławia Jacek Sutryk. – Obiekt będzie szczególnie przydatny dla mieszkańców północno-wschodniej części miasta, jak i tych

z sąsiedniej gminy Długołęka i uczniów z SP 44 z ul. Wilanowskiej – dodaje.

Bliźniak tego z Brochowa

Basen przy Wilanowskiej 31 będzie bliźniaczo podobny do budowanego właśnie aquaparku na Brochowie.

– Przewidujemy część wewnętrzną i zewnętrzną, strefę fitness, saunę i inne atrakcje – informuje Patryk Załęczny, rzecznik prasowy wrocławskiego

aquaparku. – Cały obiekt będzie przystosowany do obsługi osób niepełnosprawnych, a wokół budynku powstaną miejsca parkingowe – podkreśla.

Sport i rekreacja

Nowy budynek to nie tylko basen, ale cały kompleks sportowo-rekreacyjny. Na pierwszym poziomie znajdą się 4 baseny wraz z infrastrukturą – szatniami, łazienkami, toaletami i punktem gastronomicznym. W strefie rekreacyjnej powstaną

basen sportowy o wymiarach 25 x 14,5 m i głębokości od 1,3 do 1,8 m, basen do nauki pływania i basen z hydromasażem dla 12 osób, a także basen zewnętrzny.

36 milionów złotych

Obiekt ma powstać do końca 2023 roku, a koszt szacowany jest na ok. 36 mln zł.

To tyle, za ile powstaje aquapark na Brochowie. Jednak na wycenę trzeba poczekać do otwarcia ofert przetargu, jakie zostaną złożone

przez firmy zainteresowane jego budową. – Mam nadzieję, że już za pierwszym razem uda się rozstrzygnąć przetarg i podpisać umowę – mówi prezydent Wrocławia Jacek Sutryk.

Pieniądze na inwestycję pochodzą ze środków własnych spółki Wrocławski Park Wodny i kredytu bankowego. Zanim ogłoszono przetarg, musiało dojść do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Michał Kurowicki

12 przedszkoli i szkół z własnymi stołówkami

Zarząd Inwestycji Miejskich buduje, przebudowuje i wyposaża 12 stołówek we wrocławskich szkołach i przedszkolach za 21 milionów złotych.

W sumie na przebudowę 6 węzłów żywieniowych zawarto umowę na kwotę 16,5 mln zł:

- SP nr 1, ul. Nowowiejska – przebudowa i remont węzła żywienia,
- SP nr 43, ul. Grochowa – przebudowa i remont węzła żywienia i jadalni oraz części pomieszczeń socjalnych, administracyjnych i pomocniczych (magazynowych i gospodarczych),
- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3, ul. Inflancka – przebudowa węzła żywienia i przyłącza kanalizacji sanitarnej, w tym budowa zewnętrznego separatora tłuszczu i remont drogi dojazdowej,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 10, ul. Parko-

wa – przebudowa i remont bloku żywienia,

- Przedszkole nr 90, ul. Zaporoska – przebudowa, rozbudowa (o ok. 27 mkw.) i remont dla potrzeb bloku żywienia wraz ze zmianą układu pomieszczeń zlokalizowanych w obszarze strefy wejściowej,
- Przedszkole nr 150, ul. Ignuta – przebudowa i remont węzła żywienia.

Budowa nowych węzłów żywieniowych dotyczy trzech obiektów, które obsługują istniejące placówki. Na budowę nowych węzłów żywienia wydano 4,5 mln zł. Te remonty są już zakończone.

Są to:

- Przedszkole nr 24, ul. Dębicka (w ramach ZSP 24, Częstochow-

ska) – budowa węzła żywienia w ramach budowy 8-oddziałowego przedszkola;

- SP nr 21 (w ramach ZSP-5), ul. Osobowicka, w ramach rozbudowy obiektu o część dydaktyczną i przedszkolną wykonano nowy węzeł żywienia dla szkoły i przedszkola;
- SP nr 99, ul. Głębzycka – budowa węzła żywienia dla szkoły w ramach rozbudowy obiektu.

Roboty związane z wyposażeniem stołówek – ok. 438 tys. zł – również zakończone:

- Przedszkole nr 92, ul. Bardzka,
- SP nr 50, ul. Czeska,
- SP nr 77 ul. św. Jerzego.

Redakcja **SP nr 99 przy ul. Głębzyckiej już ma nową kuchnię i stołówkę**

Z miasta

Dobre książki na prezenty kupisz w Hali Stulecia

Po roku przerwy spowodowanej pandemią Wrocławskie Targi Dobrych Książek wracają do Hali Stulecia. Tradycyjnie odbędą się tuż przed mikołajkami – od 2 do 5 grudnia – w sam raz, by wybrać prezenty pod choinkę. Nie zabraknie spotkań literackich i okazji, by zdobyć autografy ulubionych autorów.

Wrocławskie Targi Dobrych Książek to jedna z najstarszych i największych takich imprez w Polsce. Gdyby nie ubiegłoroczna przerwa, w tym roku obchodzilibyśmy ich trzydziestolecie. Ale co się odwlecze, to nie uciesze. I Wrocławski Dom Literatury – organizator WTDK – zaprasza od 2 do 5.12 na 29. edycję, która odbędzie się po raz kolejny w Hali Stulecia przy ul. Wystawowej 1.

Targi to doskonała okazja do zapoznania się z nowościami wydawniczymi, zapowiedziami książkowymi czy spotkaniami pisarzy w specjalnej strefie autografu. Ale jeszcze lepsza do zakupienia gwiazdkowych prezentów książkowych i nie tylko, bo w tym samym czasie w Hali Stulecia będą odbywały się targi rękodzieła (więcej na s. 20 – Targi Wszystkiego Dobrego w Hali Stulecia).

Wejście na oba wydarzenia jest bezpłatne, jednak podczas imprez obowiązuje reżim sanitarny (dezynfekcja rąk, obowiązek noszenia

W 2019 r. z większą swobodą, w 2020 r. odwołane, w tym roku Wrocławskie Targi Dobrych Książek odbędą się w reżimie sanitarnym

maseczki). Dodatkowo, część spotkań z autorami będzie transmitowana na Facebooku na profilach: Wrocławskie Targi Dobrych Książek, Wrocławski Dom Literatury i Wrocław Miasto Literatury.

Spotkania, warsztaty i nagrody

Już tradycyjnie podczas targów odbywają się spotkania z pisarzami, debaty i warsztaty wokół literatury, a od kilku lat także specjalny cykl rozmów „Salon zdobywców”, podczas którego gościmy we Wrocławiu laureatów najważniejszych polskich nagród literackich. W tym roku podczas „Salonu” Michał Nogaś poprowadzi rozmowy m.in. z Zytą Rudzką, Mirą Marcinów, Zbigniewem Rokitą, Anną Adamowicz, Natalią Malek i Martą Grzywacz.

Jak zawsze, wydawcy z całej Polski – na tę chwilę jest ich 73, wśród nich: ulubione przez dzieci Zakamarki i Zielona Sowa, komiksowa Centrala czy wrocławskie Atut i Warstwy – przywiozą książkowe premiery i przygotują dla czytelników atrakcyjne rabaty. Targom towarzyszy także przyznanie nagród edytorskich dla wydawców: Pióra Fredry – za najpiękniej wydaną książkę dla dorosłych i Dobrych Stron – za najlepszą edytorsko książkę dla dzieci (więcej na s. 17 – Nagrody edytorskie 2021 – nominacje).

Co w programie?

■ **W czwartek (2.12)** organizatorzy zapraszają od godz. 12 do 19. W tym dniu odbędzie się spotkanie z dr. Piotrem W. Cholewą na temat najciekawszych filmów na podstawie powieści Stanisława Lema (o godz.

13.20). Dzieci ze szkół podstawowych mogą dowiedzieć się wszystkiego o grach planszowych, które powstały w oparciu o książki od Pawła Kopijera (o godz. 13.20). A o nowościach i perełkach wydawniczych dla dzieci opowiedzą przedstawiciele wydawnictw Wilga i Widnokrąg (o godz. 14.40).

■ **W piątek (3.12)** na targi można będzie wejść od godz. 11 i poznać plany wydawnictwa Scream, które wydaje komiksy (o godz. 13.30). Ponadto autorki różnych gatunków literackich opowiedzą o tym, czego poszukują we współczesnej literaturze oraz jak się to przekłada na ich twórczość (o godz. 14.40). Dowiemy się także, jak czytają niewidomi (o godz. 14.40). Targi czynne będą do godz. 19.

■ **W sobotę (4.12)**, targi będzie można odwiedzić w godz. 11-19. Rodzice mogą dowiedzieć się, jak wzmacniać w dzieciach poczucie wartości i wspierać je w budowaniu relacji podczas spotkania z Urszulą Młodnicką i Agnieszką Waligórą, autorkami bestsellera „Jesteś ważny, Pinku!” (o godz. 11). Dzieci natomiast warto wysłać na warsztaty komiksowe z absol-

wentkami ASP (o godz. 11.30). Można także poznać tajniki projektowania wnętrz (o godz. 12.20).

■ **Ostatni dzień targów – niedziela (5.12)** – rozpocznie się o godz. 11, a zakończy o godz. 17. Na początek spotkanie z Igorem Brejdygantem (o godz. 11). Potem (o godz. 12) nie lada gratka – premiera literackiego przewodnika po Wrocławiu śladami Tadeusza Różewicza pt. „W drodze” autorstwa Wojciecha Browarnego. Na „Sympatyczne spotkanie językowe”, podczas którego dowiemy się, dlaczego dzieci powinny uczyć się języków obcych od najmłodszych lat, zaprasza Katarzyna Mazur i jej 6-letnia córka Lili, która biegle mówi w trzech językach (o godz. 14).

Z uwagi na pandemię i związane z nią utrudnienia organizacyjne program targów wciąż się zmienia. Wszystkie informacje są na bieżąco publikowane na stronach www.targiksiążki.wroclaw.pl, www.literatura.wroclaw.pl i na Facebooku Wrocławskich Targów Dobrych Książek.

Agata Zięba

Pytam o Wrocław

Wrocław wolny od smogu już przez 346 dni w roku

Palenie połamanymi meblami i plastikowymi butelkami plus zjawisko inwersji. O wrocławskim powietrzu, pomiarach jego jakości i planach pozbycia się trujących pyłów z Katarzyną Szymczak-Pomianowską, dyrektorką Departamentu Zrównoważonego Rozwoju UMW, rozmawia Bartosz Moch.

Katarzyna Szymczak-Pomianowska,
Departament Zrównoważonego
Rozwoju UMW

Dlaczego we Wrocławiu w miesiącach zimowych dusi nas smog?

Za 60 proc. zanieczyszczeń powietrza odpowiadają tzw. kopciuchy, czyli piece najniższych klas i bezklasowe. Nie każdy pali w nich odpowiedniej jakości paliwem, część mieszkańców wręcz spala śmieci, np. resztki mebli czy plastikowe butelki. Oprócz czynników zależnych od wrocławian, mamy do czynienia ze zjawiskiem meteorologicznym, tzw. inwersją. Gdy mgła wymiesza się z dymem i spalinami, nie może się unieść, gdyż dociskana jest od góry ciepłą warstwą powietrza. Odczuwamy wówczas zalegający nad miastem smog.

Niektórzy pytają – jak to jest z tym smogiem? Kiedyś go nie było, nikt się tym nie przejmował, a teraz wszyscy nim straszą. Zaryzykowałabym stwierdzenie,

że 10 lat temu powietrze we Wrocławiu było gorsze niż obecnie. Ale wówczas go nie badano i nie informowano o jego jakości. Od 2018 r. dla województwa dolnośląskiego obowiązuje uchwała antysmogowa, która wskazuje, że z kopciuchów nie będzie można korzystać od 1 lipca 2024 r. Nasza świadomość ekologiczna wciąż wzrasta, chcemy żyć zdrowiej. Czasami, zwłaszcza starsze osoby, z nostalgią wspominają, że kiedyś był odczuwalny taki specyficzny zapach zimy. A to właśnie był zapach smogu – dymu ze spalania węgla.

11 października br., według rankingu na stronie IQAir.com, Wrocław miał najgorszą jakość powietrza na świecie, wyprzedzając stolicę Bangladeszu i Peru. Powinniśmy ufać takim pomiarom?

Jeżeli Wrocław nie jest nawet wśród 40 polskich miast z najgorszą jakością powietrza, bo nie jesteśmy objęci ogólnopolskim programem Stop Smog, to ciężko twierdzić, że jesteśmy liderami w tym zakresie na poziomie światowym. Te rankingi oczywiście znamy, analizujemy je i nie bagatelizujemy wyników, ale jednocześnie podchodzimy do nich z pewnym dystansem. Obejmują one wyłącznie wybrane miasta i biorą pod uwagę chwilowe

wskazania. Przez ułamek sekundy coś się wydarzy i taki ranking już pokazuje, że w tej sekundzie Wrocław ma najgorsze powietrze. Pod żadnym względem nie są to referencyjne metody, o które się opieramy, jak pomiary Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ) czy parametry Wrocławskiego Indeksu Powietrza.

Jak we Wrocławiu mierzymy jakość powietrza?

Opieramy się na monitoringu krajowym GIOŚ. Jest to obowiązująca powszechnie skala, mamy kilka referencyjnych stacji pomiarowych. Dodatkowo wspólnie z Dolnośląskim Alarmem Smogowym wprowadziliśmy Wrocławski Indeks Powietrza. W zależności od sytuacji rekomendujemy np. ograniczenie aktywności czy rezygnację z palenia w kominkach rekreacyjnych. Informacje pojawiają się np. na tablicach na przystankach komunikacji miejskiej i na stronie www.wroclaw.pl.

A jak – pod względem jakości powietrza – wypadamy na tle innych dużych polskich miast?

Przez dwa ostatnie lata Wrocław trzyma się granicy dopuszczalnej liczby dni z przekroczeniami dla pyłu zawieszonego PM 10. Limit to 35 dni w ciągu roku, a w stolicy Dolnego Śląska w 2019 r. takich

dni odnotowaliśmy 25, zaś w 2020 r. – 20. Tymczasem w Krakowie było to cztery razy więcej, odpowiednio 127 i 82 dni, w aglomeracji górnośląskiej 75 i 57. Na tle innych dużych miast wypadamy więc dobrze, ale to nie zmniejsza naszej czujności.

Co urzędnicy robią, aby poprawić jakość powietrza, a co mogą zrobić sami wrocławianie?

We Wrocławiu wymieniliśmy już ponad 10 tys. pieców. Do 2024 r. miasto przeznaczy co najmniej 330 mln zł na realizację kampanii „Wrocław bez smogu”. W jej ramach prowadzona jest akcja „Zmień piec”. Dodatkowo likwidujemy kopciuchy w zasobie gminnym. To są działania na olbrzymią skalę. Natomiast mieszkańcy mogą zrobić dwie rzeczy – jeżeli mają piec na paliwo stałe, powinni złożyć wniosek do programu KAWKA Plus. I zachęcać innych, aby zrobili to samo.

Z mapy Wrocławia znikną kopciuchy, ale wciąż przecież napływać do nas będzie powietrze z gmin ościennych.

To problem znany zwłaszcza z Krakowa, który leży w niecce i – pomimo wymiany pieców – powietrze złej jakości jest nawiewane nad miasto. Wrocław, na szczęście, ma pod tym względem

korzystniejsze położenie geograficzne. Niemniej nie lekceważymy tego i w swoich działaniach skupiamy się na całej aglomeracji wrocławskiej. Współpracujemy z gminami ościennymi, organizujemy seminaria, dzielimy się doświadczeniami. Chcemy czystego powietrza w całym regionie.

A kiedy wrocławianie będą oddychali czystym powietrzem?

Trudno precyzyjnie określić taką datę. Na pewno jednak wiemy, że w 2019 r. nakreśliliśmy skalę problemu – ok. 20 tys. lokali opalanych piecami na paliwo stałe, z czego ok. 18 tys. to były te, które należy wymienić do lipca 2024 r. W ub.r. udało się zlikwidować ok. 2 tys. kopciuchów, plan na ten rok przewiduje uciepłownienie 116 budynków gminnych, zaś do programu KAWKA Plus wpłynęło już blisko 2600 wniosków, a nabór dalej trwa. Utrzymując tę dynamikę, możemy liczyć na to, że kolejne dwa lata wpłyną w znaczący sposób na poprawę jakości powietrza we Wrocławiu. Najważniejsze jest jednak to, że w stolicy Dolnego Śląska kompleksowo zajęliśmy się problemem smogu.

Rozmawiał Bartosz Moch

 O programie KAWKA Plus czytaj na stronach 10–11.

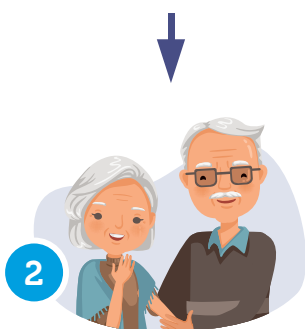

Z mapy Wrocławia znikają kolejne kopciuchy. To powinno poprawić jakość powietrza i w ciągu dwóch lat ślęza powinna być widoczna przez większość dni w roku

ZMIENIĆ PIEC W 4 KROKACH

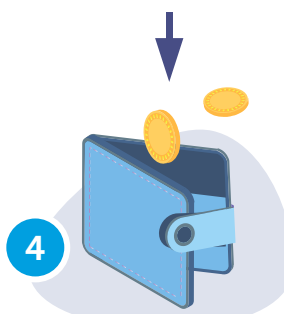
1
Wypełnij wniosek o dotację celową w programie KAWKA Plus. Znajdziesz go pod adresem: zmienpiec.pl/kawka-plus w rozdziale „Nabór wniosków” – przycisk „Pobierz wniosek”. Jakiś problem? Skontaktuj się z doradcą energetycznym, tel. 71 799 6 799 lub e-mail: zmienpiec@um.wroc.pl.

2
Kompletny wniosek wraz ze wszystkimi załącznikami dostarcz do Urzędu Miejskiego Wrocławia – osobiście do Wydziału Środowiska i Rolnictwa przy ul. Hubskiej 8-16 lub elektronicznie – przez ePUAP albo pocztą tradycyjną.

3
Po podpisaniu umowy o dofinansowanie zlikwiduj w 2022 r. stary piec na paliwo stałe i zainstaluj nowe, ekologiczne ogrzewanie.

4
Weź dopłatę. Przedstaw faktury za wymianę ogrzewania i podaj numer konta, na który chcesz otrzymać pieniądze.

Zamiast 12, weź

Im wcześniej, tym lepiej? Nie. Im szybciej, tym więcej. Najbliższe 5 tygodni w listopadzie i grudniu to ostatnia szansa na otrzymanie maksymalnego dofinansowania na wymianę pieca. Złóż wniosek do końca roku, wymianą kopciucha zajmij się w 2022 r., a dostaniesz na to 15 tys. zł.

Możesz złożyć wniosek i wymienić piec również w 2022 roku – ale wtedy otrzymasz nie więcej niż 12 tys. zł po tej operacji. W 2023 r. będzie to już do 10 tys. zł, a w 2024 r. – do 8 tys. zł. Sam policz, co ci się opłaca. Ale uwaga! Od 1 lipca 2024 r. korzystanie z kopciuchów będzie karane zgodnie z przepisami uchwały antysmogowej grzywną do 5 tys. zł.

Wrocław idzie na rekord

Wydział Środowiska i Rolnictwa rozpatruje aktualnie ponad 2500 wniosków: ok. 1730 od właścicieli mieszkań i ok. 850 od najemców komunalnych. Od września do połowy listopada br. mieszkańcy złożyli ponad 750 wniosków do programu KAWKA Plus.

Oprócz realizowania indywidualnych wniosków Urząd Miejski Wrocławia podłącza również rekordową liczbę budynków komunalnych do sieci ciepłowniczej. Do końca roku będzie to aż 118 kamienic (ok. 1000 mieszkań), dzięki czemu w Wrocławiu zniknie kolejnych 1400 kopciuchów.

Do końca 2021 z mapy miasta ma zniknąć 3,5-4 tys. pieców. W sumie wrocławianie, z wykorzystaniem miejskich pieniędzy, wymienili już ponad 10 tys. kopciuchów.

Od czego zacząć?

Wniosek ma tylko dwie strony – spróbuj go wypełnić. Znajdziesz go w internecie pod adresem: zmienpiec.pl/kawka-plus w rozdziale „Nabór wniosków” – przycisk „Pobierz wniosek”. Wykaz wszystkich załączników wypisano w części VII formularza. W razie wątpliwości skontaktuj się z doradcami energetycznymi, tel. 71 799 6 799, e-mail: zmienpiec@um.wroc.pl.

– Najczęstszymi brakami jest nieuregulowany stan prawny nieruchomości – brakuje pełnomocnictw i innych niezbędnych dokumentów, np. z Wydziału Architektury

i Budownictwa, wymaganych przy realizacji instalacji ogrzewania gazowego – wylicza Ewa Skwirtniańska, wicedyrektor Wydziału Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miejskiego Wrocławia.

Do wniosku należy dołączyć dokument potwierdzający tytuł prawny do nieruchomości (akt notarialny lub umowa najmu). Dodatkowo, jeżeli mieszkanie wynajmujemy, musimy przedłożyć zgodę właściciela na wymianę ogrzewania.

W przypadku najemców komunalnych będą to zgody Zarządu Zespołu Komunalnego lub Wrocławskich Mieszkań. Gdy właścicieli lub najemców jest więcej, niezbędne jest pełnomocnictwo wraz z opłatą skarbową. Dalsza dokumentacja zależy od wybranego rodzaju ogrzewania.

Osobiście, przez ePUAP lub pocztą

Dzięki ostatnim zmianom w programie KAWKA Plus więcej mieszkańców może

Grażynę Radwańską na wymianę źródła ogrzewania

ubiegać się o dofinansowanie, m.in. osoby prowadzące w lokalu działalność gospodarczą czy posiadające w swoich nieruchomościach, obok pieców na paliwa stałe, inną instalację niskoemisyjną (np. gazową lub elektryczną), lecz korzystające głównie ze stałopalnych źródeł ciepła.

4 zastrzyki finansowe w akcji Zmień Piec

1 KAWKA Plus

wymiana pieca na system ekologiczny – do 15 tys. zł

3 Lokalny Program Ostonowy

dopłaty do rachunków za ogrzewanie – do 4 tys. zł rocznie do 30.06.2023

2 Termomodernizacja

dopłaty do drewnianego ogrzewania

4 Zwolnienie z podatku

dla najemców do końca 2022 r. * potem ulga

15 tys. złotych

MIENIĆ PIEC

Przewodzenia namówiły dzieci: - Dzięki temu w nocy naprawdę śpię spokojnie, bo nie muszę co dwie godziny podkładać do pieca

Wnioski do programu KAWKA Plus można składać w Urzędzie Miejskim Wrocławia w Wydziale Środowiska i Rolnictwa przy ul. Hubskiej 8-16, a także elektronicznie – przez platformę ePUAP lub pocztą tradycyjną (pod adresem Wydziału Środowiska i Rolnictwa).

W razie pytań do dyspozycji mieszkańców są doradcy energetyczni, z którymi można skontaktować się od pon. do pt. w godz. 8-18 (tel. 71 799 6 799, e-mail: zmienpiec@um.wroc.pl). Najemcy komunalni mogą skorzystać też z pomocy od pon. do pt. w godz. 7.30-15 w 10 Biurach Obsługi Klienta ZZK (numery tel. w internecie pod adresem: l.wroclaw.pl/zzk-boki) i w Centrum Obsługi Mieszkańca Wrocławskich Mieszkań pod nr. tel. 71 321 13 24.

Strażnicy kontrolują, czym palimy

Wrocławian już obowiązuje zakaz spalania odpadów i palenia np. węglem brunatnym.

– Kontrolujemy, informujemy, ale także karzemy, gdyż problem spalania odpadów i nieprzestrzegania przepisów uchwały antysmogowej nadal występuje – podkreśla Waldemar Forsyś, zastępca komendanta Straży Miejskiej Wrocławia.

Wrocławscy strażnicy miejscy w 2021 r. przeprowadzili już ponad 4300 kontroli i wystawili 132 mandaty na ponad 40 tys. zł. Kontroli dokonują zarówno w lokalach, jak i „z powietrza”, z wykorzystaniem dronów z kamerą termowizyjną i głowicami badającymi zawartość dymu.

Za palenie odpadami mandat wynosi do 500 zł. Gdy sprawa trafi do sądu, grzywna może wzrosnąć do 5 tys. zł.

Bartosz Moch

Którędy z twojego domu ucieka ciepło?

Planujesz termomodernizację domu i chcesz sprawdzić, co opłaca się zrobić: ocieplić ściany czy wymienić okna? Zrób to bezpłatnie.

Jeśli tylko twój dom jednorodzinny został wybudowany przed 2010 r., możesz zawnieść o darmowe badanie kamerą termowizyjną. Hasło: Ciepło w domu. Kamera wskaże miejsca, które są narażone na straty ciepła. Kto pierwszy, ten lepszy. Pilotaż obejmuje 50 pierwszych zgłoszeń.

Wypełniony formularz do pobrania z ankietą wstępną z l.wroclaw.pl/cieplo-w-domu złoż w Wydziale Wody i Energii UMW, ul. Bogusławskiego 8-10, pok. 524 lub poprzez ePUAP.

DLACZEGO WYMIENIŁEŚ/AŚ PIEC?

”

Zlikwidowałam stary piec, bo miałam już dosyć noszenia węgla z piwnicy. Mieszkam aż na trzecim piętrze, jestem wiekową osobą i codzienne wnoszenie węgla to był dla mnie duży wysiłek, nie na moje siły. A poza tym, zamontowałam ogrzewanie proekologiczne. Nie palę węglem, czyli nie zanieczyszczam powietrza. Po trzecie, dowiedziałam się, że miasto dopłaca do likwidacji pieców węglowych.

Barbara Kalagasidis

”

Szybko poszło – wymieniliśmy piec w naszym mieszkaniu w trzy miesiące. Mamy teraz więcej miejsca i spokój na długi czas. Instalacja elektrycznego ogrzewania schowana jest w piwnicy. Powinna nam służyć nawet 30 lat. Każdego sąsiada zachęcam do wymiany pieca. Wniosek wypełnia się bardzo łatwo. Okazało się, że musieliśmy donieść kilka dokumentów, ale urząd nie wymaga cudów.

Rafał Juszek

”

Przez wiele lat mieliśmy w mieszkaniu piec centralnego ogrzewania, w którym trzeba było codziennie palić. Od jesieni do wiosny wnosiliśmy koks na II piętro, paliliśmy w piecu, sprzątaaliśmy, bo kurzyło się przy tym niemilosiernie, a potem jeszcze wnosiliśmy popiół. Ostatecznie o wymianie systemu ogrzewania zdecydowała ekonomia, ekologia, ale i chęć uwolnienia się od konieczności codziennego rozpalania kopciucha.

Agnieszka Biały

osowe piec

o KAWKA

na wymianę starych
ianych okien – do 5 tys. zł

lnienia z czynszu

jemców lokali komunalnych
ńca 2022 r. *

ga 50 proc. w opłatach czynszowych do końca 2025 r.

Nasze osiedla

Muzyka na pomoc zwierzętom

„Łabędzi śpiew. Muzyka na pomoc zwierzętom” – to tytuł koncertu charytatywnego dla zwierząt. Muzycy zagrają 26.11 o godz. 18.30 w Dolnośląskiej Izbie Lekarskiej przy ul. Kazimierza Wielkiego 45, 27.11 o godz. 17 w Centrum Kultury Zamek, pl. Świętojański 1 oraz 28.11 o godz. 16 w Domu Edukacji Stein przy ul. Nowowiejskiej 38. W programie m.in. Moniuszko, Chopin i Rossini. Po koncercie zbierane będą datki oraz zaprezentowane zostaną rysunki Modesty Gorol, których licytacja będzie na allegro.pl. Dochód przeznaczony zostanie na rzecz fundacji Pręgowane i Skrzydlate. Ze względu na obostrzenia związane z pandemią liczba miejsc jest ograniczona. Obowiązują zapisy (w godz. 16–21), nr tel.: 695 123 004.

Zimowe kino na Nocnym Targu

Na Nocnym Targu przy Tęczowej 65 rusza zimowy cykl filmowy. Organizatorzy zapraszają na seanse w każdą niedzielę (oprócz 19.12). Klimat będzie plenerowy, ale w nowym ogrzewanym namiocie będzie ciepło. Zobaczycie najbardziej epickie, rozczulające, romantyczne i świąteczne filmy ostatnich lat. Najbliższa projekcja 28.11 o godz. 18. Na ekranie przywitana was Bridget Jones.

Nakręć film dokumentalny

Ruszyły filmowe spotkania projektu „Człowiek z Wielkiej Płyty”, podczas których powstają krótkie filmy dokumentalne o mieszkańcach blokowiska na Gaju. Na warsztaty, które pomogą im lepiej przygotować się do roli filmowców, organizatorzy zapraszają osoby w wieku 13–19 lat. Najbliższe zajęcia odbędą się 26.11 w Ośrodku Postaw Twórczych przy ul. Działkowej 15. Obowiązują zapisy: l.wroclaw.pl/warsztaty-filmowe.

OŁBIN

Przy Jedności Narodowej wielkie zmiany

Nowe chodniki, ławki, siłownia terenowa i dodatkowa zieleni – to elementy, o które wzbogaci się podwórko przy ul. Jedności Narodowej we Wrocławiu. Rozpoczęty niedawno remont ma zakończyć się w pierwszej połowie 2022 r.

W ostatnich latach podwórko między ulicami Jedności Narodowej, Kluczborską, Żeromskiego, Oleśnicką i Poniatowskiego znacznie się zmieniało. Po metamorfozie będzie zielonym miejscem spotkań dla mieszkańców.

To już trzeci etap prac

Ze względu na dużą powierzchnię remont został podzielony na kilka etapów. Teraz trwa trzeci. Rozpoczął się od prac rozbiórkowych i robót ziemnych, czyli wyrównywania nawierzchni, wytyczania ścieżek oraz wykonania krawężników. Następnie zbudowana zostanie osłona śmietnikowa. W centralnej części remontowanego podwórka zamontowana zostanie siłownia terenowa oraz nowe ławki i kosze na śmieci. Będzie to uzupełnienie placu zabaw,

który powstał już wcześniej po drugiej stronie drogi dojazdowej wewnątrz podwórka.

Nowe oświetlenie

W ramach planowanych prac powstanie też nowa nawierzchnia. Zarówno na dojazdach do budynków przy ul. Kluczborskiej, do osłony śmietnikowej, jak i do dalszej części podwórka będzie położona kostka brukowa. W części będą to ażurowe płyty wypełnione trawą. Zaś fragment w centrum remontowanego wnętrza wypełni żwir. – Podwórko wzbogaci się również o nowe latarnie i lampy podświetlające trzon zabytkowego komina, który jest wspomnieniem po przedwojennej fabryce czekolady – podkreśla Aleksandra Liptowska z Zarządu Zasobu Komunalnego we Wrocławiu.

Trwa metamorfoza podwórka, po remoncie będzie tu zielono

Zwieńczeniem remontu podwórka będzie jego zazielenienie. Posadzonych zostanie ok. 1700 krzewów i bylin. Powstanie też nowy trawnik. Koszt trzeciego etapu rewitalizacji wyniesie blisko

800 tys. zł. Inwestycja ujęta jest w gminnym Programie Kompleksowej Modernizacji Podwórek na lata 2021–2024.

Monika Dubec

NADODRZE

Prezent od rzemieślnika – zrób go sam

Odwiedziny w Infopunkcie przy ul. Łokietka 5 tuż przed mikołajkami to idealna okazja do zakupu prezentów od lokalnych projektantów i rękodzielników. Targi Moda na Nadodrze zaplanowano na 4 grudnia w godz. 12-20.

Nadodrzański rzemieślnik – jubiler Przemysław Wanczyk

Nadodrze to osiedle lokalnych twórców oraz rzemieślników. Mistrzowie i mistrzynie tworzą w swoich zakładach niepowtarzalne przedmioty czerpiące z tradycji osiedla – ale w nowoczesnej formie, korzystając z ekologicznych materiałów. Poznaj specjalistów w swoim fachu i zadbaj o to, aby twój prezent był naprawdę wyjątkowy.

Targi Moda na Nadodrze to tylko jedna z inicjatyw dotyczących rzemiosła. 4 grudnia w Infopunkcie Nadodrze pojawią się wystawcy z Wrocławia i nie tylko. W ofercie znajdziemy ceramikę, ubrania, biżuterię, wyjątkowe dekoracje do domu i artykuły świąteczne. – Zapraszamy również do kupowania prezentów w warsztatach i sklepach na Nadodrze.

Ich adresy oraz pomysły na podarunki zebraliśmy w ramach akcji Prezent od Rzemieślnika – zachęca Jacek Sterczewski z Infopunktu przy ul. Łokietka 5 we Wrocławiu.

Będzie też okazja do własnoręcznego stworzenia prezentów – podczas warsztatów Praktykuj rzemiosło, które odbędą się w CRZ Krzywy Komin, Klubie pod Kolumnami i Konturach Kultury. Warsztaty, zarówno dla dorosłych, jak i dla dzieci, odbędą się w dwa weekendy 4 i 5 grudnia oraz 10 i 11 grudnia. Szczegółowy harmonogram zajęć i informacje na temat zapisów znajdują się na stronie: l.wroclaw.pl/warsztaty-rzemioslo.

Redakcja

Odzwiedź Dolny Śląsk

STARE BOGACZOWICE

Wejdź na wieżę i zobacz pole bitwy polskich ułanów

Wieża widokowa na Trójgarbie ma ponad 27 metrów i jest najwyższą z wież w Sudetach. To tylko jeden z obowiązkowych punktów w planie wycieczki po gminie Stare Bogaczowice. Kiedyś we wsi i jej okolicach dominowały wpływy cystersów, po których do dziś zachowały się ślady.

Stalowa konstrukcja stoi na najwyższym (778 m n.p.m.) wzniesieniu masywu Trójgarbu, w miejscu, w którym była drewniana wieża widokowa. Jest oparta na trójkątnej podstawie, ma pięć platform widokowych skierowanych w różne kierunki świata. Aby wejść na najwyższą, trzeba pokonać 160 schodów.

Trasy na Trójgarb

„Futurystyczna” – piszą blogerzy o wieży oddanej turystom w 2018 roku. Widać z niej Chełmiec, Śnieżkę, Rudawy Janowickie, a przy dobrej pogodzie nawet Wrocław.

Na Trójgarb prowadzi kilka pieszych szlaków. Najkrótszy, 40-minutowy, dla rodzin z dziećmi, wiedzie z Lubomina. Półtora godziny idzie się na Trójgarb z Witkowa, do którego kursują pociągi. Najładniejsza jest ścieżka z Gostkowa, bo w części prowadzi przez pola, a po drodze stoi wyjątkowy XVIII-wieczny wiatrak typu „holender”, wyremontowany i zaaranżowany na domek letniskowy. W pobliżu wieży widokowej jest wiata i miejsce piknikowe, a masyw Trójgarbu oplatają szlaki piesze i rowerowe.

Cysterska wioska

Przeszłość Starych Bogaczowic zdominowały wpływy cystersów. Wieś i jej okolice przez wiele wieków należały do zakonników z Lubiąża i Krzeszowa. W miejscowości zachowały się ślady po nich: obecna plebania to fragment

#odwiedź
DOLNY
ŚLĄSK

MARCIN JAGIELLIŃCZAK, UG STARE BOGACZOWICE

Taki widok warto zobaczyć na żywo... a przy okazji zwiedzić ruiny zamku Cisy nad doliną Czyżanki

kościół pw. św. Józefa powstał z inicjatywy Bernarda Rosy, opata krzeszowskiego klasztoru. W barokowym wnętrzu można obejrzeć ołtarz, obrazy (autorstwo jednego z nich przypisywano sławnemu Michaelowi Willmannowi) oraz rzeźby, których anonimowego twórcę nazywa się Mistrzem Figur ze Starych Bogaczowic.

Wyjątkowym miejscem, także powstałym z inicjatywy zakonników, jest kaplica św. Anny, do której pośród pól prowadzi piękna lipowa aleja. Została wybudowana w 1736 roku. Ozdobą budowli są

dawne freski na sklepieniu, w prezbiterium i na ścianie wschodniej, które przedstawiają Pięć Radości św. Anny, w tym sceny z dzieciństwa Maryi oraz jej wniebowzięcie.

Zwiedzając okolicę, nie powinno się pominąć ruin zamku Cisy nad doliną Czyżanki. Najstarsze wzmianki o warownej budowli pochodzą z XIII w. i mówią o Bolku I Surowym jako jego właścicielu. Położenie i konstrukcja zamku wskazują, że nie miał charakteru strażnicy na pograniczu z Czechami, ale był zamkiem ucieczkowym. Przez kolejne stulecia warownia wiele razy przechodziła z rąk do rąk. W 1634 r. spalili ją Szwedzi, potem była kryjówką zbójników. Od 1800 r. popadała w ruinę.

Spod zamku Cisy można ruszyć przełosem Czyżynki. To nie jest wygodna, spacerowa trasa, ale niedogodności usprawiedliwiają zjawiskowe krajobrazy.

poleońskiej. W lipcu 1807 roku, w pobliżu miejscowości, 280 ułanów Legii Polsko-Włoskiej (później nazwanej Legią Nadwiślańską) stanęło przeciwko 1500 żołnierzom pruskim. Legioniści

rozgromili wrogów, do niewoli wzięli 800 Prusaków. O triumfie przypomina obelisk w Strudze, a rocznicę tamtych wydarzeń pokaz rekonstrukcji bitwy, który organizowany jest w maju.

Nadwiślańscy ułani tu wojowali

Przez pewien okres zamek Cisy należał do rodu Czertritzów, którzy byli też właścicielami miejscowości Strugi. Jej ozdobą jest rezydencja z przełomu XVII i XVIII wieku, która stała się w miejscu wcześniejszego dworu obronnego. Dzisiaj pałac jest remontowany, ale oglądać można salę balową, gotyckie freski, a w odnowionym budynku oficyny zatrzymać się na obiad i nocleg. Nazwę Struga doskonale kojarzą miłośnicy epoki na-

Jak dojadę?

Z Wrocławia do Starych Bogaczowic dojedziemy w 80–90 minut (to ok. 80 km). Najszybciej trasą A4 w stronę Legnicy, a na węzle Kostomłoty drogą krajową nr 5 przez Strzegom i Dobromierz. Przejazd pociągiem do Witkowa trwa ponad półtorej godziny.

Redakcja

”

Mirosław Lech,
wójt gminy Stare Bogaczowice

Gmina Stare Bogaczowice to piękne krajobrazy, wyjątkowe zabytki architektury barokowej i pocysterskiej oraz malownicze szlaki turystyczne. Naszą dumą jest wieża widokowa na Trójgarbie o wysokości 27,5 metra. Jest to najwyższa wieża widokowa w Sudetach.

Każdy fan odpoczynku na świeżym powietrzu znajdzie u nas coś dla siebie. Gmina Stare Bogaczowice jest jedną z najprężniej rozwijających się gmin na terenie całego powiatu wałbrzyskiego.

Dla mieszkańca

Wrocław staje się zielonym hotelem dla owadów

W położonym na Nowym Dworze parku Tysiąclecia zasadzono 10 czereśni ptasich i postawiono 9 domków dla owadów. To efekt akcji „Razem dla parku Tysiąclecia”, organizowanej przez Wrocław Fashion Outlet z Zarządzeniem Zieleni Miejskiej. Wszystko w ramach miejskiego programu Zielony Mecenat.

Wiosną kwitnące czereśnie umilą spacerującym mieszkańcom aleję czereśniową, a latem – gdy już zaowocują – będą pożywieniem dla ptaków oraz zwierząt. Zaś hotele dla owadów zostały umieszczone w dziewięciu sekcjach parku Tysiąclecia, z których każdy symbolizuje inny wiek z historii Wrocławia (od XI do XX wieku).

Dołącz do Zielonego Mecenatu

– Dziękujemy Wrocław Fashion Outlet za wspólną akcję w parku Tysiąclecia i zachęcamy inne firmy czy instytucje do podobnych inicjatyw. Każdy może dołożyć cegiełkę do zazieleniania i zwiększania bioróżnorodności miasta. Czekamy na zgłoszenia w ramach programu Zielony Mecenat – zachęca Marek Szempliński, rzecznik prasowy ZZM we Wrocławiu.

W akcji „Razem dla parku Tysiąclecia” wzięli także udział członkowie programu lojalnościowego Wrocław Fashion Club. Według raportów miasta, w 2020 roku posadzono blisko 3 tys. drzew. – We Wrocław Fashion Outlet również skupiamy się na działaniu. Już po raz drugi udało nam się wzbogacić

Obok nowych drzew owocowych w parku Tysiąclecia pojawiły się także domki dla owadów

zielone obszary miasta. Jesteśmy przekonani, że w ten sposób nie tylko dbamy o miejsca rekreacji czy ochronę różnorodnych gatunków drzew, owadów i ptaków, ale przyczyniamy się także do integracji lokalnej społeczności – podkreśla Katarzyna Warzecha, Senior Marketing Manager Wrocław Fashion Outlet.

WROśnij we WROcław

To kolejne zielone nasadzenia w zachodniej części Wrocławia. Ostatnio – po dwóch latach przerwy spowodowanej pandemią – wspólnie posadzono 300 drzew przy ul. Granicznej w ramach jesiennej edycji WROśnij we WROcław. Dodatkowa zie-

lona przestrzeń rekreacyjna dla mieszkańców powstanie też na Muchoborze Wielkim. Jeszcze tej jesieni obsadzony drzewami i krzewami zostanie skwer przy ul. Stanisławowskiej 72. Trwają też prace projektowe dotyczące terenu przy ul. Kunickiego. W tym miejscu miasto planuje stworzyć przestrzeń rekreacyjną dla mieszkań-

ców. Na działce o pow. 1,2 ha mają powstać m.in. ogrody społeczne z rabatami do uprawy warzyw, zwierzyńiec lub ptaszarnia, strefy edukacyjne, plac zabaw, nowe utwardzone ścieżki, ławki, leżaki, altany czy stojaki rowerowe.

6 tysięcy sadzonek na Osobowicach

Przypomnijmy, że we wrześniu 2020 r. w ramach zakupów w programie lojalnościowym udało się zgromadzić środki na zakup 6 tys. sadzonek: klonów, lip, wiązów i dębów, które wzbogaciły Las Osobowicki. To drugi projekt, który ma poprawić bioróżnorodność zielonych obszarów Wrocławia, realizowany z inicjatywy centrum handlowego przy ul. Granicznej.

Drzewa zasadzone przy ulicy Cwi-
czebnej na Osobowicach w przyszłości wytworzą tlen niezbędny do życia dla 3 tys. osób, przefiltrują do 168 tys. kilogramów zanieczyszczeń i pochłoną nawet 40 tys. kilogramów dwutlenku węgla. Tyle drzew może ochłodzić powietrze z mocą podobną do 30 tysięcy klimatyzatorów.

Bartosz Moch

Tak możesz załatwić kontener na starą kanapę

Harmonogram podstawiania kontenerów zaplanowany jest na rok

Chcesz wyrzucić niepotrzebny dywan, meble czy zepsuty rower? Pamiętaj – odpady wielkogabarytowe wrzucamy do kontenerów, które podstawiane są na wniosek rady osiedli, Spółdzielni Mieszkaniowych, Wspólnot Mieszkaniowych oraz zarządców nieruchomości. Jeśli kontener jest przepełniony, możesz to zgłosić i poprosić o dodatkowy.

Odpady wielkogabarytowe wrzucamy do kontenerów, które rozstawiane są na 3-4 dni. Informacje o terminie i miejscu podstawiania kontenerów znajdziemy na stronie www.ekosystem.wroc.pl. Harmonogram planowany jest na rok.

Odpady wielkogabarytowe odbierane są w przypadku zabudowy jednorodzinnej raz na dwa miesiące, a w przypadku zabudowy wielolokalowej – raz w miesiącu. Jednak, gdy jest to za rzadko, kontener może być podstawiony „interwencyjnie”. Trzeba także pamiętać, że

kontenery na odpady wielkogabarytowe podstawiane są na wniosek rady osiedli, Spółdzielni Mieszkaniowych, Wspólnot Mieszkaniowych oraz zarządców nieruchomości w ciągu tygodnia-trzech od zgłoszenia (czas dostawienia w zależności od dzielnicy). To właśnie zarządców prosimy o interwencję w sprawie dodatkowego kontenera.

– We wniosku należy wskazać teren, na którym ma być postawiony kontener. Najszybciej i najwygodniej jest zgłosić zapotrzebowanie poprzez formularz „Zgłoś sprawę on-line” znajdu-

jący się na stronie internetowej www.ekosystem.wroc.pl – radzi Dorota Witkowska, rzeczniczka prasowa spółki Ekosystem.

Informację o przepełnieniu kontenera można również zgłosić bezpośrednio do zarządcy terenu, wykonawcy (dane kontaktowe znajdują się na kontenerze) bądź do spółki Ekosystem (poprzez infolinię 71 75 86 911, formularz lub facebooka). Uwaga! Kontenery nie są stawiane na terenie, do którego wnioskujący nie ma prawa dysponowania.

Paulina Czarnota

My wrocławianie

Gajowickie przedszkolaki zakisiły buraki na barszcz

Mają jadalne korzenie i liście, mało kalorii, hamują apetyt na słodycze. Sportowcy uważają je za legalny doping, bo pomagają im pozbyć się zakwasów. Regulują ciśnienie, działają antynowotworowo, wspomagają pracę serca i jelit. Gajowickie Skrzaty wiedzą też, że dobrze chrupią i nieźle smakują.

– Dzień dobry, witamy wszystkich w Przedszkolu nr 61 Gajowickie Skrzaty w fabryce kiszenia. Dziś kisimy buraki – tak rozpoczęły warsztaty fermentacyjne Malinka i Karolek – reporterzy z gr. IV zerówkowej z Wrocławia. To były ich już trzecie zajęcia z cyklu „Gajowickie Skrzaty Zdrowo Fermentują”. W każdy trzeci wtorek miesiąca coś kiszą. We wrześniu były to ogórki, w październiku – kapusta pekińska. Reporterzy zapowiadają temat zajęć, bo zawsze towarzyszy im niewidzialna telewizja. Tym razem odwiedziła ich prawdziwa – WrocławTV – i dzięki temu wszyscy się dowiedzą o atrakcyjnej metodzie uczenia najmłodszych właściwych nawyków żywieniowych.

U Piasta i na straganie

– Pradziadkiem wszystkich znanych nam 12 gatunków był burak dziki – opowiada Alicja Furowicz, pomoc nauczyciela w grupie IV, która razem z dyrektorem przedszkola Joanną Jandy prowadzi projekt. – Ten, z którego gotujemy barszcz na wigilię, to burak zwyczajny. A największy okaz buraka liściastego ważył aż 22,4 kg – dużo więcej niż każdy z was.

Iga

Zerówkowicze ubrani w stroje kucharskie słuchają w skupieniu o tym, że już bardzo dawno temu, w X wieku, na postrzyżynach u Piasta Kołodzieja podawano jako poczęstunek mięso, grzyby i buraki. Że buraki dobrze działają na serce i brzuch. – A pamiętacie z wiersza „Na straganie”, jak cebula chciała być żoną buraka? – pyta pani Ala. „Burak stroni od cebuli,/A cebula doń się czuli: „Mój buraku, mój czerwony, Czybyś nie chciał takiej żony?”. A co to znaczy: „być czerwonym jak burak?”. – Być złym. – Raczej zawstydzonym. A na pewno czerwonym z emocji na buzi – prosiuje pani Ala.

TOMASZ HOŁOD (3)

WROCLAW TV

Obejrzyj filmik z warsztatów na l.wroclaw.pl/gajowickie-skrzaty

Grupa czwarta z P61 Gajowickie Skrzaty na warsztatach fermentacyjnych przygotowuje solankę: 12 łyżek soli na 12 litrów wody

Najpierw chrzan i czosnek

– Od czego zaczynamy kiszenie buraków? – pyta Arkadiusz Dziakowski, właściciel firmy Zdrowy Ferment we Wrocławiu. Najstarsza grupa Gajowickich Skrzatów wie doskonale: od przyrządzenia solanki. – 12 litrów wody i 12 łyżek soli kuchennej – mówią chórem. – Liczymy i wsypujemy – zarządza pani Ala. Po chwili: – Teraz delikatnie mieszamy. Mieszają wszyscy.

– Na początku do słoika wkładamy kawałeczek chrzanu i 3-4 ząbki czosnku – poleca pan Arek. Skrzaty w skupieniu wkładają. – A co to jest? – pyta Marysia. – To jest imbir. Wystarczy kawałeczek do słoika. – I teraz te kuleczki. To ziele angielskie. I jeszcze po 3 liście laurowe. Marysia wkładając nosek do załadowanego warzywami słoika: – Ale to fajnie pachnie tak razem!

Dyrektor Joanna Jandy: – Panie Arku, a czosnku nie trzeba obie-

rać? Pan Arek: – Absolutnie nie, pani dyrektor. Wszyscy wkładają cebulę. Nikt nie płacze, bo cebula, jak i inne warzywa zostały przygotowane przez rodziców w domu wcześniej. Rodzice dostali zamówienie w specjalnym liście z przedszkola. – A teraz czas na buraki. Ładujemy po kolei do słoików – zarządza pan Arek.

Pani Ala zalewa słoiki solanką. Każdy niesie swój na parapet, gdzie pani dyrektor wypisuje na karteczkach imiona twórców. Każdy zabierze swój słoik z zakwasem do domu. Razem z rodzicami zrobią z niego barszcz na wigilię.

Łyżeczka soku

To jednak nie koniec warsztatów. Na stoliku pojawia się tajemnicze urządzenie: sokowirówka wolnoobrotowa. – Znamy, znamy. Ona robi burakowe potwory – słychać głośno. Pani dyrektor z pełną

szklanką soku zachęca do spróbowania. Wystarczy czysta łyżeczka. – W skali 1 do 10 – jak smakowało? – pyta każdego ze śmiałków. – 10 – stwierdza Iga, która już wcześniej pytała z Antkiem, czy mogą spróbować buraków. I wtedy buzie zaczęły przypominać burakowe potwory. – Nie

chodzi nam tylko o zaznajomienie dzieci z procesem kiszenia, ale też o zachęcenie ich do próbowania nowych, zdrowych smaków – tłumaczy dyrektor Jandy.

Anna Aleksandrowicz

Zakwas na barszcz

Składniki:

- ok. 1 kg obranych, pokrojonych w ćwiartki buraków
- 1 biała obrana cebula
- kilka nieobrabianych ząbków czosnku (pół główki)
- 2-cm kawałek obranego chrzanu
- 2-cm kawałek obranego imbiru
- 5 ziaren ziela angielskiego
- 3 liście laurowe
- 1 litrowy słoik z zakrętką
- 1 litr wody z 1 łyżką soli

Ułóż w słoiku wszystkie warzywa, zaczynając od buraków. Dodaj ziarna i liście. Zalać solanką. Zakręcić słoik i odstawić na 2 tygodnie w miejsce z temp. ok. 20 st. C.

Barszcz wigilijny

Składniki:

- 2 litry wody
- 3 marchewki
- 1 mała cebula
- 1 korzeń pietruszki
- ćwierć korzenia selera
- 5-cm kawałek pora
- 4 ząbki czosnku
- 4 łodygi selera naciowego
- 2 suszone grzyby
- przyprawy: 2 liście laurowe, 3 ziarna ziela angielskiego, 12 ziaren pieprzu, 1 łyżka soli
- słoik zakwasu na barszcz

Ugotować bulion warzywny. Utrzeć na drobnej tarce buraki i inne warzywa ze słoika oprócz imbiru (za twardy). Dodaj do bulionu, wlać zakwas i zamieszać. Nie gotować. Podawać z łyżką śmietany.

Wrocławskie pokolenia 300 zł na wyprawkę – wniosek do końca listopada

Chcesz dostać 300 zł z programu „Dobry Start” na wyprawkę szkolną dla dziecka? By otrzymać wypłatę, wniosek musisz złożyć do końca listopada. ZUS wypłacił już 1,3 miliarda złotych na 4,3 miliony dzieci. Nie zwlekaj i zawnioskuj o środki dla swojego dziecka – zrobisz to szybko przez internet.

Świadczenie przysługuje raz w roku na każde uczące się dziecko bez względu na dochody rodziny. Jeszcze tylko do 30 listopada br. można składać wnioski o wypłatę „wyprawki” z programu „Dobry Start”. W tym roku można to zrobić wyłącznie drogą elektroniczną – za pomocą Platformy Usług Elektronicznych (PUE) ZUS, bankowości elektronicznej lub portalu Emp@tia.

– Według naszych najnowszych danych, ZUS wypłacił już blisko 1,3 mld zł na 4,3 mln dzieci w ramach programu „Dobry Start” – mówi Iwona Kowalska-Matis, regionalny rzecznik prasowy ZUS na Dolnym Śląsku. – Tylko w naszym regionie na konta rodziców popłynęło ponad 88 mln złotych – dodaje.

Dla każdego ucznia

300 zł z programu „Dobry Start” mogą otrzymać wszyscy uczniowie rozpoczynający rok szkolny w szkole podstawowej i ponadpodstawowej, aż do ukończenia 20. roku życia, a dzieci niepełnosprawne do 24 lat. Aby otrzymać wsparcie, należy złożyć wniosek. Może to zrobić mama

lub tata dziecka, opiekun prawny lub opiekun faktyczny, a w przypadku dzieci przebywających w pieczy zastępczej – rodzic zastępczy, osoba prowadząca rodzinny dom dziecka lub dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Jak to zrobić?

Wnioski elektroniczne można składać od 1.07 do 30.11.2021 r. za pośrednictwem:

- systemów teleinformatycznych banków,
- portalu informacyjno-usługowego empatia.mpips.gov.pl,
- platformy usług elektronicznych ZUS: www.zus.pl/pue.

Wszystkie informacje na temat wniosku i jego obsługi znajdują się na portalu PUE ZUS. Tam także znajdzie się cała korespondencja z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w sprawie wniosku.

Nie masz PUE? ZUS pomoże

Iwona Kowalska-Matis zapewnia, że eksperci ZUS na bieżąco pomagają w założeniu profilu

300 zł uczniowie mogą przeznaczyć na podręczniki i pomoce naukowe potrzebne im do szkoły

na PUE i poprawnym wypełnieniu wniosku o wypłatę 300+ tym osobom, które jeszcze nie mają swojego konta lub nie wiedzą, jak to zrobić.

Decyzje oraz zawiadomienia dotyczące wypłat 300+ będą przekazywane jednak tylko w formie

elektronicznej. A pieniądze wypłacane są wyłącznie na rachunek bankowy.

Przyznanie świadczenia „Dobry Start” oraz jego wypłata potrwa do 2 miesięcy (licząc od dnia złożenia wniosku z prawidłowo wypełnionymi dokumentami).

Więcej informacji można uzyskać dzwoniąc na infolinię ZUS Wrocław 225 601 600 z telefonów stacjonarnych i komórkowych (koszt połączenia wg umowy klienta z operatorem telekomunikacyjnym).

Redakcja

Zapisz się na bezpłatne spacery nordic walking

Spacerzy z kijkami sprzyjają nawiązywaniu nowych znajomości

Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego zaprasza na spacery z kijkami po miejskich parkach. Podczas takiego spotkania poznasz technikę chodzenia, rozciągniesz się i przewietrzysz, a może nawet zdobędziesz nowych znajomych. Wystarczy zapisać się przez formularz, który znajduje się na stronie www.wcrs.wroclaw.pl.

Wyjdź z domu, bądź aktywny i zaproś znajomych – taki jest cel aktywnych spacerów organizowanych przez WCRS. Wyjścia z instruktorem od nordic walking mają zachęcić wrocławian do korzystania z miejskich przestrzeni i nauczyć ich prawidłowego użycia kijków.

Gdzie i kiedy?

Spotkania odbywają się we wrocławskich parkach. Każdy spacer trwa ok. 1,5 godziny. Poprzedza go 15-minutowy instruktaż użytkowania kijków do nordic walking. Podczas spaceru uczestnicy robią 3 przerwy na proste ćwiczenia rozciągające i maszerują dalej. To wspinały relaks dla ciała. A dla ducha? Rozmowy z uczestnikami i... kto wie – może przytulanie drzew.

W listopadzie i grudniu odbędą się jeszcze cztery takie spotkania (zawsze w godzinach 12.30-14):

■ w parku Brochowskim 27.11 i 4.12

■ w parku Grabiszyńskim 11.12 i 18.12.

Spacerzy są bezpłatne, ale ze względu na ograniczoną liczbę miejsc, obowiązują zapisy. Nie masz kijków – nic straconego. Istnieje możliwość wypożyczenia ich na miejscu.

W czym pomaga?

Nordic walking to aktywność, która zdobyła miliony zwolenników na całym świecie – szczególnie pokochali ją zaś seniorzy. Dlaczego? Bo ćwiczenia z kijkami są dostępne dla każdego – nie wymagają dużych inwestycji w sprzęt, łatwo opanować technikę, a regularne spacery pozwalają usprawnić układ krążenia. Dodatkowo kijki wspomagają równowagę w trakcie treningu, nie trzeba więc obawiać się groźnych dla seniorów upadków.

Agata Zięba

Bogowie, herosi, bohaterowie popkultury

Tej wystawy nie sposób nie zauważyć, a powodów jest kilka – od fluorescencyjnych farb, po postacie antycznych herosów zmagających się z robotami i statkami kosmicznymi. Na przekór depresyjnej aurze Krzysztof Skarbek namalował w pandemii wyjątkowo ożywczą i optymistyczną serię obrazów, które do 9 grudnia obejrzymy w Galerii Miejskiej.

Krzysztof Skarbek w dowcipny i sobie tylko właściwy sposób przetwarza znane z mitologii motywy, konfrontując je ze współczesnymi symbolami i bohaterami popkultury, ale i nurtującymi nas dziś tematami. Udowadnia przy tym, że istnieje naturalna ciągłość między antykiem i współczesnością.

– Najbardziej wybrzmiewają w pracach dwa podstawowe tematy – miłość i konflikty, spory międzyludzkie wokół władzy, panowania. Te motywy są spoiwem, które nas łączy z antykiem – zwraca uwagę Katarzyna Zahorska, kuratorka wystawy w Galerii Miejskiej.

Fluorescencyjne farby i brokat

Na dwóch poziomach obejrzymy ponad 40 prac (płótna, nadruki na banerach, film) Krzysztofa Skarbka, na co dzień profesora wrocławskiej ASP. Charakteryzuje je wyjątkowo mocna, kontrastowa kolorystyka, gęste faktury, użycie przez autora brokatu. Katarzyna Zahorska świadomie używa określenia „kemp” (kemp – przypisywanie wartości estetycznej rzeczom w złym guście). – Chodzi o ogólną teatralność przed-

Wystawę Krzysztofa Skarbka można oglądać za darmo w Galerii Miejskiej przy ul. Kiełbaśniczej 28

stawień, bo patrząc na te prace uczestniczymy w spektaklu, który rozgrywa dla nas autor – tłumaczy kuratorka.

Bogowie walczą, defilują, dyskutują

Bogowie – Zeus (najważniejszy z bogów), Posejdon (bóg mórz), Ares (bóg wojny), Artemida (bogini łowów), Atena (bogini mądrości), Hera (bogini płodności), Nike (bogini zwycięstwa), Meduza (potwór, jedna z Gorgon), Demeter (bogini płodności ziemi), Per-

sefona (bogini Podziemia) to tylko niektóre z postaci greckiego panteonu bóstw uwiecznione przez Krzysztofa Skarbka.

Bogowie częściej od walki ze sobą negocjują, dyskutują, dopingują się do poskramiania złych emocji, otrzymują w darze nieznane pliki od robota, biorą udział w defiladzie (z polską flagą zresztą).

Antyczny performans

Obok tradycyjnie namalowanych na płótnie albo banerach obrazach

mamy też obrazy fotograficzne, na których autor połączył zarówno sfotografowanych podczas performansu znajomych przebranych w stylu epoki, jak i dołączył budynki, technologiczne (czołgi, łaziki, roboty), postaci wojowników galaktyki.

Wystawę w Galerii Miejskiej, ul. Kiełbaśnicza 28 można oglądać do 9.12. Wstęp wolny. Galeria jest czynna w tygodniu od godz. 10 do 18, a w soboty od godz. 12 do 16.

Magdalena Talik

Nagrody edytorskie 2021 – nominacje

2 grudnia, w pierwszy dzień Wrocławskich Targów Dobrych Książek, poznamy laureatów nagród: Pióro Fredry i Dobre Strony. Na wydania kolejnych książek tegoroczni zwycięzcy otrzymają po 20 tysięcy złotych.

Nominacje do Nagrody Edytorskiej Pióro Fredry 2021:

- „Eryka i Jan Drostowie. Mistrzowie szkła ze zbiorów Muzeum Narodowego we Wrocławiu”, Barbara Banaś, projekt graficzny Joanna Jopkiewicz, Muzeum Narodowe we Wrocławiu
- „Jak się tworzy powieść”, Miguel de Unamuno, przekład Kacper Szpyrka, projekt okładki Mimi Wasilewska, projekt typograficzny Mimi Wasilewska i Paweł Orzeł, Państwowy Instytut Wydawniczy
- „Kierunek zwiedzania”, Marcin Wicha, projekt gra-

ficzny Przemek Dębowski, Wydawnictwo Karakter

- „Salve Femina”, wybór tekstów Magdalena Gaładyk, ilustracje Magdalena Gaładyk, opracowanie graficzne Magdalena Gaładyk, Wiesław Wiszowaty, Wydawnictwo Albus
- „Ocalić od zapomnienia”, Marek Dyżewski, projekt graficzny Julita Gielzak, Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu

Nominacje do Nagrody Edytorskiej Dobre Strony 2021:

- „Gdzie dzisiaj śpimy?”, tekst i ilustracje Marta Kopyt, projekt typograficzny Agnieszka

Pasierska, Wydawnictwo Druganoga

- „Lotta, czyli jak wychować ludzkie stado”, tekst Zofia Stanecka, projekt okładki i ilustracje Marianna Sztyma, Wydawnictwo Kropka
- „M jak morze”, tekst i ilustracje Joanna Concejo, Wydawnictwo Format
- „O, choroba”, tekst Boguś Janiszewski, ilustracje Max Skowider, Wydawnictwo Agora dla dzieci
- „Wszyscy świętują”, tekst Joanna Rzyńska, oprac. graficzne Agata Dudek i Małgorzata Nowak, Wydawnictwo Druganoga

Wszystkie nominowane i nagrodzone książki w tegorocznej edycji Nagrody Edytorskiej Pióro Fredry i Nagrody Edytorskiej Dobre Strony będzie można obejrzeć i kupić na Wrocławskich Targach Dobrych Książek.

Laureatów obu nagród poznamy 2 grudnia o godz. 19.30 podczas uroczystej gali w ramach Wrocławskich Targów Dobrych Książek.

Fundatorem nagród jest Fundacja KGHM Polska Miedź, a organizatorem Wrocławski Dom Literatury.

Magdalena Talik

Kazio Sponge charytatywnie

Wrocławski Teatr Lalek zaprasza 5.12 o godz. 18 na Mikołajkowy Koncert Charytatywny Kazio Sponge Show. Tym razem wrocławski gąbkowy showman Kazio wraz z Mazim (aktorem, multiinstrumentalistą, magikiem) oraz swoją matką Makowską zagra po raz pierwszy dla dzieci. Jeśli zawsze chciałeś zostać Mikołajem, ale nie wiedziałeś jak, zapraszamy na szkolenie. Bilety w cenie 40 zł do nabycia na stronie i w kasach Teatru Lalek. Całkowity dochód z koncertu zostanie przekazany Fundacji Ocalenie.

Hawdawalowy koncert w synagodze

Zespół Legend of Kazimierz wystąpi w synagodze Pod Białym Bocianem 27.11. Zgodnie z tradycją, koncert hawdawalowy rozpocznie się w ostatnią sobotę miesiąca o zachodzie słońca (g. 18.47). Legend of Kazimierz wykonuje muzykę, która łączy w sobie brzmienia z okolic Morza Śródziemnego, ale tworzy również własne kompozycje. Zagrają w składzie: Dawid Czernik – skrzypce, Paweł Iwan – akordeon, Mateusz Frankiewicz – kontrabas, Tomasz Czaderski-Gąszcz – instrumenty perkusyjne. Bilety: 35 zł normalne, 25 zł ulgowe do nabycia w serwisie Ticketmaster, sieci sklepów Media Markt oraz przed koncertem w synagodze.

Zrób świąteczną makramę na Odrze

Podczas warsztatu w Odra Centrum, wybrzeże Juliusza Słowackiego 5B, dowiedzie się, jak wykonać świąteczne dekoracje w technice makramy. Spotkanie 27.11 o godz. 10 poprowadzi Michalina, która od wielu lat płąta węzły, prowadząc Akademię Węzłów. Koszt uczestnictwa to 80 zł (materiały w cenie). Obowiązują zapisy mejlowe: michalina@onwater.pl.

Dla obcokrajowca

Різдвяний ярмарок 2021 на вроцлавському Ринку

Різдвяний ярмарок у Вроцлаві – це виняткова подія у календарі вроцлав'ян. Казкові прикраси пл. Ринок, оригінальні святкові страви та напої, а також безліч інших атракціонів притягують до Вроцлава тисячі гостей.

Вроцлавський святковий ярмарок буде відчинений до кінця року – до 31 грудня, включаючи новорічну ніч. Продавці та їхні ларьки запрошують щоденно від 10.00 до 21.00 (ярмарок буде зачинений лише у Святвечір (24 грудня) і перший день Різдва Христового (25 грудня). У другий день Різдва Христового, 26 грудня, ярмарок буде відчинений від 16.00.

На 3 грудня, на 17.00 заплановано офіційне увімкнення лампочок на міський ялинці, а також міської святкової ілюмінації.

Цьогоріч, з приводу пандемії, у програмі Різдвяного ярмарку у Вроцлаві немає Параду ельфів, хороводу колядників чи концертів та майстер-класів.

Які атракціони є на вроцлавському ярмарку?

На Різдвяному ярмарку у Вроцлаві є багато місць, що варто відвідати цілою родиною. На пл. Ринок є такі атракціони для дітей:

TOMASZ HOŁOŚ

- Казковий лісок, де діти матимуть можливість послухати популярні казки;
- Святковий вітряний млин;
- Карусель «Рудольф і друзі»;
- Інші дитячі атракціони.

На Солянній площі стоїть казковий будиночок, у якому подаються гаряче вино та теплі страви. У будинку є годинникова

вежа та тераса, з якої можна побачити панораму Солянної площі та пл. Ринок.

Що можна з'їсти, що можна купити

На Різдвяному ярмарку у Вроцлаві є понад двісті дерев'яних ларьків. Там продаються товари з різних регіонів Польщі, а також з закордону. Можна купити зокрема:

- оригінальні регіональні харчові продукти, наприклад: сири з Італії, Голландії, Швейцарії та Греції; турецьку баклаву і халву; готові страви з Німеччини; копченості з Підляшшя; осципки з Підгалля; наливки і вина; шоколад, пряники, праліне, калачі, меци;
- вироби майстрів та рукодільниць, зокрема: біжутерію

та кераміку; прикраси для інтер'єру: лампи, вітражі, посуд, постільну білизну, вироби з вовни;

- екологічно чисті продукти, наприклад: вироби з квіткового пилку, варення, олії, кави; продукти з гімалайської солі; натуральну косметику; фрукти в шоколаді;
- готові страви, зокрема: вафлі-гофри, страви-гриль, кльоцки (польські галушки), бігос, хліб зі смальцем, журек (польський суп на заквасці), налисники, лангош (угорський пиріг з дріжджового тіста, що найчастіше подається з часником, сметаною і сиром).

Різдвяний ярмарок проводиться просто неба. Назовні необов'язково носити маску, що затуляє рота і носа, однак необхідно бути обережним, зокрема дезінфікувати долоні.

На бажаних очікує також ШЧЕПЦЬОбус, що стоятиме на території проведення ярмарку від 17.00 до 20.00. Якщо Ви хочете одержати у ШЧЕПЦЬОбусі вакцину Johnson&Johnson (1 доза), Ви повинні бути повнолітні (18 років) та мати з собою документ, що засвідчує особу (карту побиту або закордонний паспорт). Не треба ніде реєструватися, достатньо прийти у вибраний Вами пункт.

Christmas Market is open until the end of the year

The Christmas Market in Wrocław is an exceptional event in the calendar of Wrocław inhabitants. Fabulous decorations of the Market Square, original Christmas dishes and drinks and dozens of other attractions draw also thousands of guests from outside Wrocław.

The Wrocław Christmas market is open until the end of the year – until 31st December, including the New Year's Eve night. You can visit stands at the Wrocław Christmas market every day from 10:00 a.m. till 9:00 p.m. (stands will be closed on Christmas Eve and Christmas Day). On 26th December, stands will be open from 1:00 p.m.

On 3rd December, at 5:00 p.m., the official lighting-up of the Christmas tree and Christmas illuminations is planned.

Because of the pandemic, this year's program of the Christmas Market in Wrocław will not include the Parade of Elves, the Christmas Carol Singers Parade, concerts or workshops.

What are attractions on the Wrocław market?

The Christmas Market in Wrocław abounds in places that are particularly worth visiting with the whole family. On the Market Square, there is a number of attractions for children:

- Fairytale Copse, where children can listen to popular fairy tales;
- Christmas Windmill,
- Carousel 'Rudolph and his friends',
- other attractions for children.

On Plac Solny, there is a fairytale cottage where mulled wine and warm dishes are served. The cottage has a clock tower and

a terrace, from which the panorama of Plac Solny and the Market Square stretches out.

What to eat, what to buy

On the Market in Wrocław, there are well above 200 wooden stalls with goods from various regions of Poland and from abroad. You can buy here, for example:

- original regional food products, including cheeses from Italy, Netherlands, Switzerland and Greece, baklava and halvah, dishes from Germany, Podlasie smoked meats, Podhale smoked sheep cheeses ('oscypki'), cordials, wines, chocolates, gingerbreads, pralines and circular wedding breads, honeys, etc.;

- handicraft products, e.g., jewellery, pottery, decorative home accessories: lamps, stained glass windows, vessels, bed linen, woollen products;

- ecological products, e.g., pollen products, preserves, oils, coffees, Himalayan salt products, natural cosmetics, fruit in chocolate;
- ready meals, e.g., waffles, grilled dishes, dumplings, Polish hunter's stew ('bigos'), bread with lard, borsch, sour rye soup ('żurek'), pancakes, lángos.

Plan of the Christmas Market in Wrocław

Stands on the Market in Wrocław occupy a larger part of the

Market Square, Plac Solny and ul. Świdnicka (from the Market Square to the pedestrian crossing at ul. Kazimierza Wielkiego) and ul. Oławska (from the Market Square to ul. Szewska).

The Christmas Market is held in the open air. Masks covering the mouth and the nose do not have to be worn outside, but taking precautions, such as hand disinfection, is recommended. In addition, SZCZEPICIObus will be available to volunteers from 5:00 p.m. till 8:00 p.m. If you want to get vaccinated with a single-dose Johnson&Johnson vaccine in SZCZEPICIObus, you have to be at least 18 years old and have an identity document (an identity card or a passport).

Sport

Wrocławianka trafia „w dziesiątkę”

20-letnia Julia Piotrowska to nadzieja polskiego strzelectwa sportowego. Mistrzyni Europy juniorów w karabinku pneumatycznym już myśli o igrzyskach olimpijskich w Paryżu.

Gdy Renata Mauer-Różańska zdobywała złoty i brązowy medal na igrzyskach w Atlancie w 1996 r., Julii Piotrowskiej jeszcze nie było na świecie. Teraz młoda strzelczyni chce pójść w ślady wybitnej reprezentantki Polski i honorowej obywatelki Wrocławia. – Pochodzę z Oławy, gdzie była sekcja strzelecka. Któregoś dnia przyszłam, postrzelałam i miałam niezły wynik. Tak zaczęła się moja przygoda – mówi Piotrowska, która na co dzień trenuje w Śląsku Wrocław. – Usłyszałam, że jeśli chcę się rozwijać, to muszę iść do większego klubu. A w Śląsku trenowała Renata Mauer-Różańska.

Rekordzistka Polski

Piotrowska specjalizuje się w strzelaniu z karabinu. W maju

Julia Piotrowska to mistrzyni Europy i rekordzistka Polski w karabinku pneumatycznym

tego roku wygrała mistrzostwa Europy w chorwackim Osijeku. Z kolei jesienią ustanowiła rekord Polski w karabinku pneumatycznym zdobywając 633,3 pkt.

– Nie używamy amunicji, lecz śrutu i strzelamy na odległość 10 m. To największa różnica względem karabinu sportowego, gdzie oddajemy strzały na 50 m – tłumaczy 20-latkę. I dodaje, że w strzelectwie sportowym kluczem do sukcesu jest

odpowiednia postawa, technika, powtarzalność strzałów oraz przygotowanie mentalne. Ale o kondycji też nie można zapomnieć. Podczas dwugodzinnego treningu wykonuje się aż 120 złożeń z karabinem. – Strzelec nie musi wyglądać jak sprinter. Jednak powinien być przygotowany do strzelania w każdych warunkach. Musimy chronić kręgosłup i pracować nad mięśniami stabilizującymi – zauważa Piotrowska.

Marzeniem igrzyska

Julia jest studentką 2. roku AWF we Wrocławiu. Specjalizuje się jako trener strzelectwa sportowego. – Mistrzostwa dodały mi pewności siebie. Po sukcesie powiedziałam do siebie: „Julka! Świat stoi przed tobą otworem, wszystko jest możliwe”! Dlaczego zatem mam nie marzyć o igrzyskach olimpijskich w Paryżu w 2024 roku?

Piotr Bera

Piłkarska runda jesienna w kratkę

Końcówka listopada to również koniec zmagania w pierwszej, jesiennej części sezonu dla większości piłkarskich zespołów z Wrocławia. Na placu boju do grudnia pozostają jedynie piłkarze Śląska Wrocław. Z jakimi wynikami i w jakich nastrojach pozostałe ekipy będą przygotowywać się do rundy wiosennej?

Piłkarki Śląska Wrocław na co dzień rywalizują na poziomie Ekstraligi. Wrocławianki po 11. kolejkach plasują się na 8. pozycji, mając na swoim koncie 13 punktów. W ostatnim pojedynku Trójkoloro-

we pokonały na własnym terenie Tarnovię Tarnów 4:2, jednak jesienne granie zakończyły meczem w Pucharze Polski. Tam pokonały 7:0 Bielawiankę Bielawa i pewnie zameldowały się w 1/8 finału.

– Runda w naszym wykonaniu była słodko-gorzka, jednak na szczęście zdołaliśmy odbić się od dołka z początku sezonu i nasza gra stawała się coraz lepsza. W ostatnim pojedynku z Tarnovią dziewczyny spisały się bardzo dobrze i dzięki temu nie kończymy rundy na miejscu spadkowym – mówi o jesiennych zmaganiach Piotr Jagieła, szkoleniowiec żeńskiej drużyny Śląska.

Słowa uznania za rundę jesienną należą się także piłkarzom rezerw WKS-u. Podopieczni Krzysztofa Wołczka dzielnie walczyli na II-ligowych boiskach, gdzie są o krok od miejsca premiowanego grą w barażach o I ligę. Drugi zespół Śląska zgromadził na swoim koncie 26 punktów, czyli dokładnie tyle samo co 6. Motor Lublin. Wrocławianie są jedną z najsukcesywniejszych drużyn w lidze,

strzelając przeciwnikom 30 goli. Najlepszym strzelcem drużyny jest Sebastian Bergier (6 trafień).

Ciekawie jest też w niższych ligach. Ślęza Wrocław, grająca na poziomie III ligi, dzielnie walczy o awans do wyższej klasy, jednak w tym sezonie zadanie będzie bardzo wymagające. Liderem rozgrywek jest ekipa LKS-u Goczałkowice-Zdrój z Łukaszem Piszczkiem w składzie. Wrocławianie po 18. kolejkach piastują 4. miejsce, tracąc do pierwszej pozycji 7 „oczek”.

Nieco gorzej piłkarska jesień ułożyła się IV-ligowym zawodnikom Piasta Żerniki (Wrocław), którzy biją się o utrzymanie w stawce. Po 16 meczach wrocławianie mają zaledwie punkt przewagi nad ostatnim Moto Jelczem Oława.

Patryk Załączny

Tydzień w skrócie

Robert Skibniewski, który jako zawodnik Trójkolorowych rozegrał 11 sezonów, po dwóch latach wraca do drużyny WKS-u w nowej roli. „Skiba” do końca sezonu będzie pełnił rolę asystenta trenera Urlepa.

Nową atakującą #VolleyWrocław została mierząca 183 cm **Nina Kocić**. Serbka od sezonu 2018/19 była zawodniczką rumuńskiego CSM Lugoj.

Piłkarski **Śląsk Wrocław** nadal nie przełamał pięcioletniej serii bez wygranej w Szczecinie. W ostatniej kolejce PKO BP Ekstraklasy Wojskowi przegrali z Pogonią 1:2. Honorową bramkę dla wrocławian zdobył Rafał Makowski.

Siatkarki **#VolleyWrocław** pewnie (3:0) pokonały Joker Świecie. Statuetkę MVP otrzymała środkowa wrocławskiej ekipy Izabela Bałucka (zdobyła 10 punktów).

WYDARZENIA SPORTOWE

piłka nożna

PKO BP Ekstraklasa: 27.11, godz. 15, Stadion Wrocław, **WKS Śląsk Wrocław – Stal Mielec** (Canal+ Sport)

koszykówka

Energa Basket Liga Kobiet: 27.11, godz. 17, Zagłębie Sosnowic – Ślęza Wrocław

Suzuki 1. Liga Mężczyzn: 26.11, godz. 17, WKK Sport Center, **WKK Wrocław – Sokół Łańcut**

siatkówka

TAURON Liga Kobiet: 28.11, godz. 12.30, **UNI Opole – #VolleyWrocław** (transmisja Polsat Sport)

TAURON 1. LIGA: 27.11, godz. 18, **Chrobry Głogów – Chemeko-System Gwardia Wrocław**

piłka ręczna

Liga Centralna: 27.11, godz. 18, ORLEN **Upstream SRS Przemysł – WKS Śląsk Wrocław**

Piłkarki Śląska pewnie awansowały do 1/8 finału Pucharu Polski

Wydarzenia

Miasto z piernika w Kolejkowie na święta

Pachnąca korzennymi przyprawami, otulona śniegiem i świąteczną atmosferą wystawa czasowa „Miasto z piernika” otwiera się w Kolejkowie. To jedyna taka wystawa na świecie. Będzie można ją zobaczyć we Wrocławiu od 25.11 do końca lutego 2022 r. Prawie 300 domów, ratusz i kamienice, kościół i zamek, a pośród nich przejeżdżające czekoladowe po-

ciągi – to ponad 1 t korzennego ciasta, 98 kg miodu i 34 kg korzennych przypraw. Miasto oblane jest lukrem, do którego modelarze wykorzystali 305 jaj, 143 cytryny i 28 kg cukru pudru. Z tych składników powstało miasteczko o powierzchni 100 mkw. Kolejkowo znajduje się na I p. Sky Tower, ul. Powstańców Śląskich 95. Czynne jest 365 dni w roku, w godz. 10-18, także w niedziele i święta. Bilet normalny – 25 zł, ulgowy – 20 zł (dzieci do 3 lat bezpłatnie).

Targi Wszystkiego Dobrego w Hali Stulecia

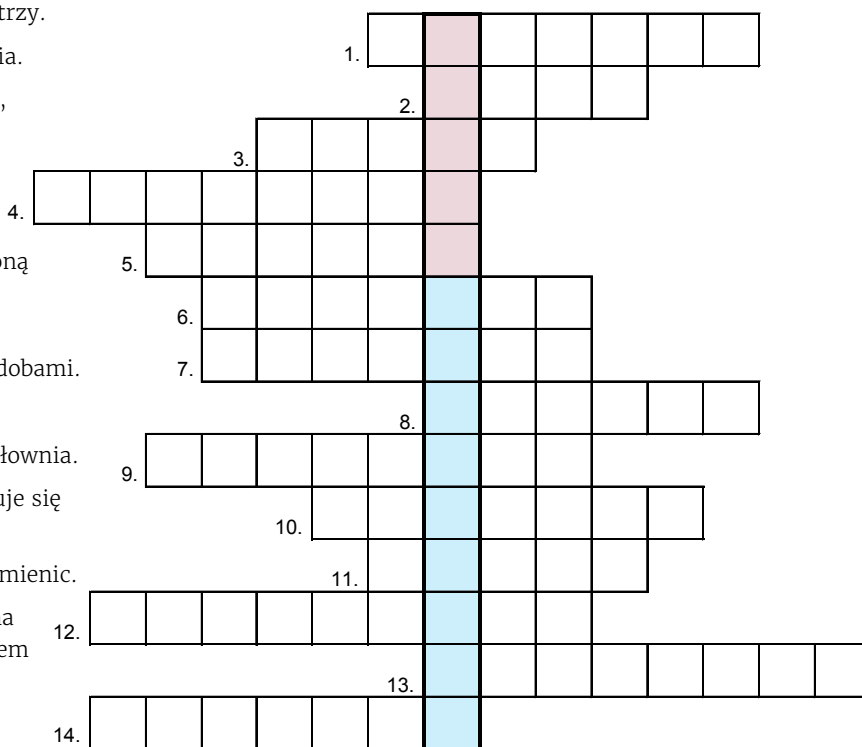
Targi Wszystkiego Dobrego to impreza rękodzielniczków. Proponują najlepszy rodzimy design: plakaty, obrazy, biżuterię, odzież, ceramikę, kosmetyki, zabawki i wiele innych rzeczy, które mogą być doskonałymi prezentami świątecznymi. W programie także bezpłatne warsztaty rękodzielnicze. To już czwarta edycja wydarzenia. Szczegóły programu

i lista wystawców na stronie targiwszystkietedobrego.pl. Wydarzenie rozpocznie się 2.12 i potrwa do 5.12. W czwartek wstęp w godz. 12-19, w pt. i sb. w godz. 11-19, a w nd. w godz. 11-17. Targi odbędą się w Hali Stulecia, ul. Wystawowa 1. Wejście jest bezpłatne. Pamiętajmy, by zachować reżim sanitarny – odwiedzających obowiązują maseczki. Koło obiektu jest parking, można także dojechać tramwajami nr 1, 2, 4, 10, 16 i autobusami 145 i 146.

Krzyżówka nr 63 – rozwiąż i wygraj nagrody

- Kiedyś prowadzili go przy ul. Traugutta ojcowie bonifratrzy.
- Otaczały miasto, za nimi znajdowały się już przedmieścia.
- Osiedle we Wrocławiu na północ od Ostrowa Tumskiego, dawniej jego częścią było też Nadodrze.
- ... podwórka przy ul. Roosevelta we Wrocławiu.
- Potoczna nazwa skały.
- Nazywano tak część Przedmieścia Oławskiego ograniczoną ulicami: Kazimierza Pułaskiego, Romualda Traugutta i Tadeusza Kościuszki.
- Rodzaj pieca, który charakteryzuje się ceramicznymi ozdobami.
- Kłęska żywiołowa, która spustoszyła Wrocław w 1997 r.
- Ulica we Wrocławiu, przy której znajduje się elektrociepłownia.
- Skaczącej ... – skwer we Wrocławiu, przy którym znajduje się popularny plac zabaw.
- Malowidło, które zdobi ściany bloków i zabytkowych kamienic.
- Lubiana przez filmowców wrocławska ulica – kręcono na niej „Pułkownika Kwiatkowskiego” z Markiem Kondratem i hollywoodzki „Most szpiegów” z Tomem Hanksem.
- Nauka o przeszłości i przedmiot w szkole.
- Styl architektoniczny, w którym wybudowana została kamienica przy ul. Bolesława Prusa 5 we Wrocławiu, charakteryzujący się miękkimi liniami i bogatą ornamentyką.

Regulamin i RODO

www.wroclaw.pl/biuletyn/#konkurs

Aby wygrać jedną z trzech nagród, wystarczy wysłać hasło z krzyżówki SMS-em pod numer **664 072 606**. Koszt jednego SMS-a wg taryfy operatora. W treści należy wpisać numer biuletynu i po kropce prawidłową odpowiedź.

W tym numerze będzie to **63.HA-SŁO** (słowo HASŁO należy zastąpić rozwiązaniem krzyżówki).

Na odpowiedzi czekamy do **2 grudnia br. do godz. 20.00**.

Trzech zwycięzców wyłonimy zgodnie z regulaminem spośród autorów prawidłowych odpowiedzi do 9 grudnia br. Skontaktujemy się z nimi w ciągu trzech dni roboczych z numeru telefonu 71 776 71 00.

W tym wydaniu do zdobycia są: **bluza i dwa worki z herbem Wrocławia**. Zwycięzcy z numeru 61 (hasło: Nasi kreatywni) to pani Beata (bluza), pan Wojciech (worki) i pani Aneta (worki).

Bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia

Numer ratunkowy: **112**

Pogotowie Ratunkowe: **999**

Policja: **997**

Straż Pożarna: **998**

Straż Miejska: **986**

Centrum Powiadomiania Ratunkowego WOPR (nr ratunkowy nad wodą): **601100100**

Centrum Zarządzania Kryzysowego: **71 770 22 22**

Telefony awaryjne

(bezpłatne, czynne całą dobę)

Pogotowie energetyczne: **991**

Pogotowie gazowe: **992**

Pogotowie ciepłownicze: **993**

Pogotowie wodno-kanalizacyjne: **994**

Infolinie

Centrum Informacji Turystycznej: **71 344 3111** (pn.-pt. 9.00-19.00)

Punkt Informacji dla Obcokrajowców: **71 772 49 50** (pn.-pt. 9.00-16.00)

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami: **71 777 89 61** (Biuro Wrocław Bez Barier, pn.-pt. 7.45-15.45)

Infolinia Urzędu Miejskiego Wrocławia: **71 777 77 77** (pn.-pt. 8.00-18.00)

Ważne telefony – pozostałe

Zgłoś dym ze spalania odpadów: **986** (całodobowo) lub **71 310 06 46** (pn.-pt. 7.00-14.00)

Zgłoś chore lub ranne dzikie zwierzę: **71 770 22 22** (całodobowo) lub **71 799 67 00** (pn.-pt. 7.45-15.45)

Zgłoś bezpańskiego psa lub kota: **986** (całodobowo) lub **71 362 56 74** (pn., śr., czw., pt 9.00-16.30, wt. 9.00-18.30, sb., nd. 9.00-15.00)

Zgłoś awarię do ZDiUM: **71 376 00 22, 19501** (całodobowo) Centrum Obsługi Klienta MPWiK: **71 34 09 655** (pn.-pt. 8.00-15.00, śr. 8.00-17.00)

Biuro Obsługi Pasażera MPK: **71 321 72 70/71** (pn.-pt. 7.00-21.00)

Miejskie Biuro Rzeczy Znalezionej: **71 376 08 96** (pn.-pt. 8.00-14.00, śr. 8.30-16.00)

Miejski Rzecznik Konsumentów: **71 777 79 02** (pn.-pt. 7.45-15.45)

Taxi Senior: **794 123 124**

Telefon Zaufania MOPS: **512 198 939**

➤ Napisz do nas!

REDAKCJA

pl. Solny 14, 50-062, Wrocław,
www.wroclaw.pl,
e-mail: biuletyn@araw.pl

Redaktor naczelna

Ewa Wapłak

Redaktor wydania

Paulina Czarnota

DRUK

AGORA
ul. Daniszewska 27
03-230 Warszawa

WYDAWCA

Gmina Wrocław